Beantwoording technische vragen van Commissie Omgevingsvisie Over Ontwerp Omgevingsvisie, Ontwerp Interim Omgevingsverordening, planMER en bijbehorende concept nota van beantwoording

PROVINCIE :: UTRECHT

DATUM	15-2-2021
AAN	Leden Commissie Omgevingsvisie
VAN	Gedeputeerde Van Essen namens het College van Gedeputeerde Staten

Vragen over proces en over alle documenten gezamenlijk

- CDA: In de nota van Beantwoording missen we het antwoord op zienswijze 138. Terwijl tijdens de sessie met ambtenaren werd aangeven dat alle zienswijzen zijn beantwoord.

Helaas is deze zienswijze en beantwoording abusievelijk niet opgenomen. In zienswijze 138 geeft indiener aan een veilige woon- en leefomgeving te willen behouden. Ze wil geen voet- en wandelpaden, geen gravingen en geen rondweg op, over of langs haar perceel of op dijkperceel. Geen woningbouw aan de dijk of naast haar perceel. Geen stort en ondergrondse infrastructuur. Geen onteigening. Ze heeft bezwaar dat de gemeenten en initiatiefnemers mogen afwijken van bestemmingsplan en omgevingsplan, door het in een paraplu bestemmingsplan of ander plan op te nemen. Ze heeft bezwaar tegen verrichte slootdempingen en tegen kadasterverleggingen. Geen dijkverlegging. Zij wil dat haar perceel buitengebied blijft. Zij heeft bezwaar tegen de artikelen in de verordening die woningbouw onder voorwaarden toestaan.
De reactie op deze zienswijze is, dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen altijd participatie en overleg met de omgeving plaats zal vinden. Veel van de door de indiener genoemde aspecten betreffen overigens een gemeentelijke verantwoordelijkheid.
Via een erratum zullen we deze beantwoording toevoegen aan de Nota van beantwoording.

Naast deze zienswijze zijn wij ook nog twee andere zienswijzen tegen gekomen die abusievelijk niet opgenomen zijn. Met deze indieners is contact geweest. Ook deze zullen via het erratum toegevoegd worden. Het betreft:

- *Zienswijze 164 met een verzoek tot opname van Kleine Landschaps Elementen op de themakaart Beschermd Klein Landschapselement: Op bladzijde 258 van de concept nota van beantwoording had bij de eerste vraag (zienswijzen 056 en 074) ook deze zienswijze benoemd moeten zijn. De gestelde vraag is hier op hoofdlijnen beantwoord.*
  Ter toelichting hierop: lang niet alle Kleine Landschapselementen (KLE) staan op de kaart. Ook de door deze indiener genoemde niet. Per landschap komen alleen de KLE met de grootste bijdrage aan de hoofdstructuren van landschap en cultuurhistorie op de kaart. Bovendien moet voldaan worden aan criteria voor: leeftijd, volledigheid e.d. Dit is vastgelegd in de beleidsregels Natuur en Landschap. Niet alle landschapselementen vallen daarmee onder de regels van de verordening. Dit betekent echter niet dat ze niet belangrijk zijn of niet onder de subsidieregeling kunnen vallen. Dat laatste is geregeld in het Natuurbeheerplan. Zoals in de Nota van Beantwoording is vermeld wordt ongeveer om de 5 jaar geïnventariseerd welke KLE voldoen aan de criteria om op de kaart te staan en onder de regelgeving te vallen. Het kan dus zijn dat de elementen die indiener aangeeft in de toekomst alsnog opgenomen worden.
- *Zienswijze 125 met een verzoek tot verruiming van het stedelijk gebied: Op bladzijde 276 van de concept nota van beantwoording had dit bij de eerste vraag (zienswijzen 099, 107 en 129) ook deze zienswijze benoemd moeten zijn. De gestelde vraag is hier op hoofdlijnen beantwoord.*
  Ter toelichting hierop: Indiener verzoekt de locatie Eemdijk 79a te Eemdijk toe te voegen aan de aanduiding 'stedelijk gebied' in verband met de wens het agrarische bedrijf te beëindigen en tot 12 zorgwoningen te realiseren. Een wens tot woningbouw is voor ons geen reden om een locatie binnen het stedelijk gebied te plaatsen, daarvoor dient eerst een afweging plaats te vinden, waarbij de regels van de verordening in acht moeten worden genomen. De regels in de verordening staan eventuele woningbouw, bijvoorbeeld in

combinatie met kwaliteitsverbetering, al toe. Art. 9.9 van het ontwerp voorziet in de mogelijkheid om bij bedrijfsbeëindiging een kleinschalige woon/zorgvoorziening te realiseren Op basis van een vastgesteld bestemmingsplan wordt vervolgens de aanduiding stedelijk gebied aangepast. Ter toelichting op het proces:

Alle drie de genoemde zienswijzen zijn in het proces van totstandkoming van de concept nota van beantwoording wel bekeken en beantwoord, maar dit antwoord is helaas niet in de concept nota van beantwoording terecht gekomen. Wij zullen dit zoals aangegeven via een erratum toevoegen aan de nota van beantwoording.

- JA21: De analoge versie is opgesteld om iedereen ook de mogelijkheid te bieden om over een pdf met integrale kaarten en tekst te beschikken. Na vaststelling door uw Staten wordt de analoge versie verwerkt in de vormgeving van de Ontwerp Omgevingsvisie en Ontwerp Interim Omgevingsverordening.
  1. Waarom eerst digitaal vaststellen en dan achteraf analoog aanpassen?
  2. Waarom eerst vaststellen en dan achteraf kaarten beschikbaar stellen?

Zowel voor structuurvisies en ruimtelijke verordeningen onder de Wet ruimtelijke ordening, als voor omgevingsvisies en omgevingsverordeningen onder de Omgevingswet, geldt dat deze digitaal beschikbaar moeten zijn. De opsteller moet deze digitale plannen en verordeningen opnemen in nu ruimtelijkeplannen.nl en straks het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet). Daarmee is het digitale plan dus het rechtsgeldige plan. Vandaar dat uw Staten gevraagd worden de digitale Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening vast te stellen.
Zoals in het statenvoorstel opgenomen is, ontvangt u ten behoeve van uw besluitvorming de digitale versie van de Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening, zoals ontstaat na samenvoeging van de Ontwerpen met de wijzigingsvoorstellen uit de concept nota van beantwoording. Alle wijzigingsvoorstellen in de tekst, in de kaarten en in de afbeeldingen ten opzichte van de Ontwerpen zijn in deze digitale versies verwerkt.
De ervaring leert, dat niet iedereen gemakkelijk een digitaal plan leest waarbij de kaart de ingang is. Om die reden hebben we als extra product ook een analoge, pdf-versie gemaakt van de Ontwerpen. Het voorstel is dit ook te doen voor de definitief vastgestelde producten, na de vaststelling van de rechtsgeldige digitale versie door uw Staten.

- JA21: De PARK-adviezen ‘kunnen helpen’ staat in het SV. ‘Kan ook niet’ leidt JA21 daar uit af.
  1. Kan GS aangeven wanneer de adviezen niet kunnen helpen? Het gaat dan vooral om ‘Groen groeit mee’.
  2. Hoe kan het dat beleidsdoelen als sociale agenda en inclusiviteit deel uitmaken van een ruimtelijke toekomstschets?

Ad 1. De zorg van de PARK op dit punt over de Omgevingsvisie betrof het gebruik van het concept Ringpark en niet Groen Groeit Mee. Zoals u in de concept nota van beantwoording en de antwoordbrief aan de PARK kunt lezen, is de reden hiervoor dat Groen Groeit Mee nog niet was ontwikkeld toen wij de Ontwerp Omgevingsvisie vaststelden. De voorgestelde wijziging voor de Omgevingsvisie is het verwerken van ‘Groen Groeit Mee’ en het verbinden van het programma hiervoor. In de antwoordbrief op het advies van de PARK nodigen wij hem uit om ons te ondersteunen bij de uitwerking van het programma Groen Groeit Mee.

Ad 2. De Omgevingsvisie betreft geen ruimtelijke toekomstschets, maar een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie komt in de plaats van de structuurvisie, de mobiliteitsvisie, delen van de natuurvisie en het delen van het bodem-, water en milieuplan. Omdat de Omgevingsvisie over de gehele fysieke leefomgeving gaat, dus over meer dan de ruimtelijke componenten uit de structuurvisie, hebben GS ervoor gekozen om daarvan alle aspecten hiervan op te nemen, dus ook de sociale, economische en culturele aspecten. Omdat de provincie voor het sociale aspect op iets meer afstand staat dan gemeenten, is dit op hoofdlijnen opgenomen en vindt de nadere uitwerking plaats in de Sociale Agenda.

- JA21 vindt 52 schriftelijke reacties op de concept ontwerpen eigenlijk best wel enorm weinig voor een voorstel dat enorme gevolgen heeft voor de leefomgeving.
  Deelt GS de kwalificatie ‘schaarse oogst’ en zo ja, hebben GS daar een verklaring voor?

De periode van concept ontwerp was een andere dan de huidige periode van terinzagelegging, waarin 175 zienswijzen binnen zijn gekomen. De concept ontwerpen van visie en verordening zijn voorgelegd aan alle mensen en partijen die betrokken zijn geweest bij het opstellingsproces van deze documenten. Uit deze groep hebben 52 mensen en partijen de moeite genomen om ook in dit voorstadium, zonder formele status, al mee te denken in een concept versie van de gehele producten. Dat zovelen hiertoe bereid waren heeft geholpen bij het verbeteren en completer maken van deze producten voorafgaand aan de formele terinzagelegging.

- CU: Is het mogelijk dat PS in nauw overleg met GS een verzamelamendement maken, waarin alle correcties en kleine wijzigingen worden opgenomen, waarover in feite Statenbreed overeenstemming bestaat? Een voorbeeld bij bodemdaling: de onnauwkeurig geformuleerde doelstelling van ‘vijftig procent’ bodemdaling vervangen door ‘gemiddeld vijftig procent’. De werkwijze met een verzamelamendement hebben we toch ook toegepast bij de vaststelling van onze ruimtelijke structuurvisies?

Als PS correcties en kleine wijzigingen op willen nemen in de Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening, dan is het inderdaad mogelijk dat GS hierin ondersteunen. Er is sowieso ondersteuning aangeboden bij het maken van amendementen, zodat ze goed in te passen zijn in de betreffende documenten en ook de relaties met eventuele andere teksten reeds bij vaststelling van het amendement in beeld zijn.
Overigens is in de Ontwerp Omgevingsvisie de ambitie van gemiddeld vijftig procent bodemdaling opgenomen.
Voor de volledigheid:
Tekst Coalitieakkoord:
We bereiken in 2030 een gemiddelde reductie van de bodemdaling in de veenweidegebieden van 50%.
Tekst Ontwerp-Omgevingsvisie:
2030: De bodemdaling in het landelijk veenweidegebied is met gemiddeld 50% geremd.

Vragen over de Omgevingsvisie met bijbehorende delen van de concept nota van beantwoording

Onderwerp: Visie (H2)

- SGP: Op pag. 22 van de NvB geeft u aan dat 'het streven naar een gezond stedelijk leven betekent ook dat binnenstedelijk voldoende groen aanwezig moet blijven voor een goed woon- en leefklimaat'. Hoe wordt dit geborgd? Zou het opnemen van de verplichting om binnenstedelijke verdichting te realiseren met behoud van groen (horizontaal op dak en verticaal op gevels) daarbij kunnen helpen?

In de Omgevingsvisie vragen wij aandacht voor de kwaliteit van de openbare ruimte: klimaatverandering en gezondheid vragen om een stedelijke omgeving waar tevens ruimte is voor groen, waaronder bomen, en blauw en voor bewegen. Dit leggen we echter niet via een regel op, omdat in het stedelijk gebied het primaat bij de gemeenten ligt. Bovendien zijn er ook andere aspecten die belangrijk zijn bij binnenstedelijke ontwikkeling, zoals kwalitatief goede en betaalbare woningen en duurzaam bouwen: er moet ruimte blijven voor gemeenten en initiatiefnemers om hier per specifieke ontwikkeling, binnen de financiële mogelijkheden, een goede afweging te kunnen maken. Groen bij binnenstedelijke verdichting kan wel deel uitmaken van het programma Groen Groeit Mee.

- SGP: Een terechte vraag op pag. 22 van de NvB: kan de ruimtevraag vanuit de agrarische sector benoemd worden als ruimtevrager? Wij missen een adequate adressering van deze vraag in het antwoord.

Zoals in het antwoord staat onderkennen we dat het invulling geven aan de ruimtevraag voor verstedelijking ruimte zal innemen waar voorheen andere opgaven of kwaliteiten een plek hadden. Dit zullen zeker ook landbouwgronden zijn. Als centraal uitgangspunt hebben we in de visie opgenomen dat we nieuwe ontwikkelingen concentreren en combineren, om zorgvuldig om te gaan met schaarse ruimte. Als uitwerking van dit centraal uitgangspunt zetten we er o.a. op in om nieuwe verstedelijking zoveel mogelijk binnenstedelijk/binnendorps te realiseren (zie 4.4) en een voorkeursvolgorde voor zonne-energie (zie 4.3). Hiermee zetten wij erop in om de afname van landbouwgrond vanwege extra woningbouw en andere opgaven te beperken. De inzet is daarbij steeds om bij afname te kiezen voor de minder rendabele landbouwgronden zodat (kwalitatief goede) landbouwgrond behouden blijft voor voedselproductie. Dit is ook van belang, omdat de verduurzaming van de landbouw om meer grond per agrarisch bedrijf vraagt. De goede landbouwgronden kunnen daarmee, ook bij stoppende agrarische bedrijven, behouden blijven voor de landbouw.

- SGP: N.a.v. de aanvulling op pag. 26 van de NvB: welke grootschalige ontwikkelingen ziet u in de nabije toekomst op het USP?

Uit het Ambitiedocument USP zoals dat in 2019 is opgesteld door de USP-partners, blijkt dat er grote ontwikkelingen zijn voorzien op het USP. Het gaat vooral om transformatie (sloop/nieuwbouw van verouderde gebouwen), maar ook om nieuwbouw (op lege kavels). Daarnaast wordt herschikking van functies op het USP bestudeerd, zoals verplaatsing van de sportvelden. Ook zijn er concrete plannen bij het UMCU om de entree aan de noordzijde te realiseren. Daarmee ontstaat veel nieuwe ontwikkelruimte ten zuiden van het huidige UMCU. Bij vrijwel alle transformatie en verdichting is hoogbouw aan de orde. Daarmee kunnen grote bouwvolumes worden toegevoegd op het USP, vooral nabij de knooppunten.

In de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 van de gemeente Utrecht, die er nu in consultatieversie ligt, is het USP opgenomen als één van de nieuwe stedelijke knooppunten. De gemeente zet in op verdichting en transformatie van het Utrecht Science Park met een programma dat bijdraagt aan het bijzondere ecosysteem van het USP (onderwijs, onderzoek, valorisatie en zorg). Voor wonen zet de gemeente zet in op het realiseren van 'een nieuwe wijk'. Deze is zowel een eigenstandig woonmilieu als onderdeel van de grote gebiedsontwikkeling. Hier komen zowel gestapelde als (een beperkt aantal) grondgebonden woningen voor, in hoge tot zeer hoge dichtheden. Qua werken en toe te voegen arbeidsplaatsen ligt een accent op kennisbedrijven en onderwijs.

- SGP: Waarop is de definitie van maatwerk op pag. 26 van de NvB gebaseerd?

De definitie van maatwerk wordt toegevoegd om duidelijk te maken wat we hier als provincie Utrecht onder verstaan. Deze definitie is gericht op samenwerking en flexibiliteit bij alle betrokkenen om samen tot een goede oplossing in de voorliggende casus te komen. Dit in het licht van de in de Omgevingsvisie opgenomen sturingsfilosofie.

- CDA: Vathorst West wordt knooppunt genoemd? Waarvan? Het ligt in een weiland zonder goede ontsluiting op de A1.

Op pagina 26 NvB gaat het om het knooppunt stationsomgeving Amersfoort-Vathorst, niet over Vathorst-west. Hier is sprake van een multimodale bereikbaarheid.

Onderwerp: Basis (H3)

- D66: Kunnen we in de uitleg van sturingsfilosofie Omgevingsvisie het 'samenwerken' als overkoepelende term/werkwijze/aanpak opnemen?

De sturingsfilosofie luidt als volgt: We bieden ruimte voor ontwikkelingen die passen bij de Utrechtse kwaliteiten, met het principe 'lokaal wat kan, provinciaal wat moet' als basis en met de nadrukkelijke wens de doelen in samenwerking te halen. In de toelichting op de sturingsfilosofie is aangegeven dat bij de aanpak van maatschappelijke opgaven gebiedsgerichte samenwerking en een oplossingsgerichte houding belangrijk zijn. Samenwerkingsafspraken vormen hierbij de basis. Vertrouwen en verantwoordelijkheid zijn daarbij belangrijke basisbegrippen. GS zijn van mening dat hiermee de sturingsfilosofie zelf voldoende is toegelicht. Over hoe GS voorstellen het samenwerken verder in te vullen is in hoofdstuk 6 een toelichting opgenomen.

- CU: 3.1 Sturingsfilosofie: In de visie worden verschillende rollen van de provincie besproken; stimuleren, participeren, realiseren en reguleren. Ook is de nadrukkelijke wens om de doelen in samenwerking te halen. Hoe maakt de provincie een afweging in het geval verschillende (provinciale)belangen elkaar kruisen.

In een dergelijke afweging is allereerst van belang welke regels er gelden voor de betreffende casus. Binnen de kaders daarvan kunnen de betrokken partijen (voor zover mogelijk) gezamenlijk een afweging maken. De provincie zal vanuit de in de Omgevingsvisie opgenomen beleidsuitgangspunten het zoeken naar oplossingsrichtingen ondersteunen. Hoe de afweging vervolgens uit gaat vallen hangt vanzelfsprekend af van de casus zelf. Indien er niet tot een oplossing gekomen kan worden, doordat bijvoorbeeld één van de regels de meest wenselijke oplossing tegenhoudt, dan kunnen GS ervoor kiezen gebruik te maken van de flexibiliteitsbepalingen in de Interim Omgevingsverordening.

Onderwerp: Gezonde en veilige leefomgeving (H4.0)

- D66: De term gezonde in Gezonde leefomgeving is maar beperkt omschreven. Kunnen we in de beschrijving iets meer woorden geven aan o.a. gezonde voeding (bij lokale producenten), sporten etc.?

Voor gezondheid hebben we de nadruk gelegd op die aspecten die primair tot de wettelijke taken van de provincie horen. Aspecten als gezonde voeding en sporten horen meer tot de wettelijke taken van de gemeenten. Wij kiezen hierbij wel voor een stimulerende rol, omdat ze ook op provinciale schaal belangrijk zijn. Om die reden zijn ze benoemd in de Omgevingsvisie en worden ze verder uitgewerkt in gerelateerde documenten. Voor voeding is dit de Voedselagenda die nu ontwikkeld wordt en voor sport is dit het Beleidskader Sport en Bewegen dat aan uw Staten wordt voorgelegd.

Onderwerp: Stad en land gezond (H4.1)

- VVD: In de beantwoording op de zienswijze wordt uitgebreid ingegaan op de 'groene scheggen' die een verbinding moeten zijn tussen stad en buitengebied.
  - Hoe ver reiken deze scheggen de stad in?
  - En zijn ze handhaafbaar onder de druk van toenemende / gewenste stedelijke verdichting?

In het programma Groen Groeit Mee worden de groene opgaven in beeld worden gebracht. Hiertoe wordt nu onderzoek gedaan. Daarbij wordt ook gekeken naar de stad-landrelaties, bijvoorbeeld in de vorm van groene scheggen en groenblauwe verbindingen. Het is aan de regio's/gemeenten om nadere uitwerking te geven aan de groene opgaven, ook in relatie tot stedelijke verdichting. De groene scheggen zijn door de regio's (met name U16) aangedragen. De Groene Scheggen zijn ook opgenomen in het Ontwikkelperspectief Utrecht Nabij. Nabijheid is hierin het leidende principe. Hier past ook het investeren in stedelijk groen en het beter bereikbaar en toegankelijk maken van de landschappen. Utrecht Nabij ziet hiervoor onder andere mogelijkheden in de groene scheggen. De scheggen worden mede gedragen door de groenblauwe verbindingen langs waterlopen. Die lopen door tot in de stad. Bijvoorbeeld de verbinding Kromme Rijn-singel-Vecht. Dit betekent dat ze ver de stad in reiken, maar wel naar het centrum toe in breedte zullen afnemen. De groene scheggen zijn o.a. van belang als het gaat om de groenblauwe dooradering van het stedelijk gebied en om recreatieve routes. En ze zijn zoals aangegeven van belang om ook bij groei het stedelijk gebied leefbaar te houden en het groen nabij te houden. Om die reden maken ze integraal deel uit van de toenemende stedelijke verdichting en dienen ze daarmee mee ontwikkeld te worden.

- VVD: In de beantwoording op zienswijze en in de aanpassing naar aanleiding daarvan wordt besluitvorming over recreatiegebieden in één pennenstreek overgeheveld van het Programma Recreatie en Toerisme naar het programma Groen Groeit Mee. In algemene zin hadden we actiever over deze wijziging geïnformeerd willen worden en dit niet via de beantwoording van zienswijzen, dat vinden we niet zo chique. Wij hebben er een aantal vragen over:
  - Wie stelt het programma Groen Groeit Mee op? En wie is daar bestuurlijk op aanspreekbaar?
  - Wie stelt het programma Groen Groeit Mee vast? In hoeverre is democratische legitimiteit gewaarborgd?
  - Wat is de rol van Provinciale Staten in deze en hoe wordt deze ingevuld?
  - Welke besluiten gaan aan PS voorgelegd worden? En wanneer krijgen we deze voorgelegd?
- CU: 4.1 Groen Groeit Mee: 'Groen groeit mee' raakt veel facetten in de Omgevingsvisie en wordt nader uitgewerkt in een apart programma. Hoe wordt geborgd dat 'groen groeit mee' integraal wordt meegenomen bij de sectorale belangen?

Sinds de vaststelling van de Ontwerp Omgevingsvisie in maart 2020 is gewerkt aan een gezamenlijke aanpak 'Groen Groeit Mee'. Deze gezamenlijke aanpak is snel van de grond gekomen. De Staten zijn hierin meegenomen via een informatiesessie op 10 juni 2020 voor de Commissie Omgevingsvisie en een Statenbrief. Over de voortgang van het opstellen van het Programma Recreatie en Toerisme bent u geïnformeerd via de infosessie op 25 november 2020. De beide programma's hebben een verschillende status. Het programma recreatie en toerisme werkt het beleid zoals opgenomen is in de Omgevingsvisie verder uit. Groen Groeit Mee is een samenwerkingsprogramma waarvan de ambitie is om de zoektocht naar extra groen concreet te maken. Daarmee wordt dus niet zo zeer besluitvorming verplaatst, maar wel het concreet maken van deze ambitie.
In het programma Groen Groeit Mee werken verschillende overheden samen, onder regie van de provincie Utrecht. De aanpak voor het programma Groen Groeit Mee is gezamenlijk opgesteld door de Regio U16, Regio Amersfoort, Regio Foodvalley (Utrechtse deel), de vier waterschappen (vertegenwoordigd door HSDR) die in Utrecht actief zijn en de provincie. Met de aanpak is in het najaar 2020 ingestemd door alle voornoemde partijen. Het plan van aanpak Groen Groeit Mee is vastgesteld door GS en via een statenbrief bent u in november jl. geïnformeerd over deze aanpak.
Groen Groeit Mee is een programma als bedoeld in de Omgevingswet. Daarmee volgen we de lijn die in de Omgevingswet is opgenomen t.a.v. het opstellen en vaststellen van programma's (en dus de democratische legitimiteit). PS stellen de kaders, hebben budgetrecht en controleren de voortgang.
In de loop van 2021 verwachten we de uitkomsten van de 1e fase van Groen Groeit Mee via een statenbrief aan PS te sturen. Vooralsnog gaan we uit van een moment voor de zomer en een moment eind dit jaar.

In de aanpassingsvoorstellen voor de Omgevingsvisie zoals opgenomen in de concept nota van beantwoording is het verwerken van dit programma opgenomen. Daarin is nadrukkelijk aangegeven dat Groen Groeit Mee de afspraak is dat we gezamenlijk bij alle ruimtelijke plannen, projecten en gebiedsontwikkelingen, de groenontwikkeling in evenwichtige verhouding en volwaardig meenemen. Het programma Groen Groeit Mee brengt de opgaven (kwantitatief) daartoe in beeld en vraagt vervolgens aan bijvoorbeeld U Ned, regionale programmering en andere gebiedsontwikkelingen om deze groene opgaven integraal mee te nemen. Groen Groeit Mee zorgt voor een samenhangende aanpak daarvan. Waar mogelijk wordt daarbij ook de verbinding met andere programma's gelegd. Hiermee draagt het programma bij aan het integraal en samenhangend oppakken van opgaven.

- VVD: In de omgevingsvisie stelt u "Om die reden vinden wij gebiedsontwikkeling ten behoeve van bovenlokale recreatie en bereikbaarheid – voor vooral langzaam verkeer – van belang en stimuleren wij ontwikkelingen die hieraan bijdragen."
  - Waarom neemt u zo expliciet de zinsnede 'vooral langzaam verkeer' op?
  - In hoeverre is verzekerd dat er ook voldoende parkeerplaatsen voor automobielen zijn?

Vanuit het oogpunt van gezondheid en duurzaamheid willen we onnodige autobewegingen naar recreatiegebieden zoveel mogelijk voorkomen en langzaam verkeer faciliteren. De bereikbaarheid voor langzaam verkeer is een aandachtspunt omdat daarvoor belangrijke barrières bestaan waardoor recreatieve gebieden niet altijd voldoende bereikbaar zijn voor langzaam verkeer.
Voor parkeervoorzieningen bij recreatiegebieden hebben we geen beleid opgenomen, maar in algemene zin is hier wel aandacht voor. Of dat betekent dat er altijd voldoende parkeerplaatsen voor automobilisten zullen zijn, is niet in zijn algemeenheid aan te geven.

- SGP: N.a.v. de beantwoording op pag. 52: tot wie zou de indiener zich moeten wenden om de aanleg van wandel- of fietspad over zijn perceel wel gerealiseerd te krijgen als het Routebureau dat in principe niet doet?

De gemeenten zijn hiervoor het meest voor de hand liggende aanspreekpunt. Dit betekent niet dat zij dit wandel- of fietspad per definitie zullen aanleggen, maar zij kunnen wel het beste beoordelen of dit een gewenste aanvulling is op de bestaande paden. Mocht dit zo zijn, dan kunnen zij ook beoordelen hoe er mogelijk uitvoering aan gegeven kan worden.

- GL: Welke ambitie en eisen worden er vanuit de visie en verordening gesteld op het gebied van geur?

De ambitie en eisen voor de vergunningverlening voor het aspect geur van industrie worden uitgewerkt in het nog op te stellen programma Gezond en Veilig dat aangekondigd is in de Omgevingsvisie.

- GL: Welke Utrechtse gemeenten zijn aangesloten bij het Schone luchtakkoord en welke inspanningen worden gepleegd om meer gemeenten te betrekken en de ambities nadere invulling te geven?

Op dit moment zijn de volgende gemeenten aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord (SLA): gemeente Utrecht, gemeente Amersfoort, gemeente Nieuwegein, gemeente Zeist en Renswoude en via Regio Foodvalley mogelijk ook gemeenten Veenendaal en Rhenen. Een aantal andere gemeenten maakt momenteel de afweging of zij deel gaan nemen aan het SLA. De provincie Utrecht streeft er naar dat alle gemeenten binnen de provincie zich aan gaan sluiten. Aansluiten kan nog steeds. Initiatief tot aansluiten moet van de gemeente zelf komen; de provincie heeft hierin vooral een informerende rol. De volgende inspanningen worden door provincie Utrecht en binnen het SLA verband gepleegd om meer gemeenten te betrekken:
- *Vanuit het Schone Lucht Akkoord worden gemeenten met vragen over deelname door middel van bv digitale bijeenkomsten geïnformeerd.*
- *De omgevingsdienst ODRU geeft advies aan gemeenten t.a.v. de meerwaarde van deelname aan het SLA. ODRU doet dit op verzoek van gemeenten.*

- *De provincie Utrecht informeert Utrechtse gemeenten vanuit het samenwerkingsverband Gezonde Lucht over de mogelijkheden die het SLA de gemeenten biedt: het gaat dan onder andere over de specifieke uitkering van het Rijk voor de deelnemers van het SLA t.b.v. maatregelen die de luchtkwaliteit verbeteren.*
- *Vanuit het Schone Lucht Akkoord vindt volop communicatie plaats over vorderingen binnen het SLA en worden gemeenten benaderd om deel te nemen aan de informatiebijeenkomsten (zoals de Schone Lucht dag van 13 januari jl.). Er is een specifieke website t.b.v. het SLA opgericht waar gemeenten zich kunnen melden.*
- *De provincie Utrecht werkt met bestuurlijke ambassadeurs voor gezonde lucht en bereidt bijeenkomsten voor om wethouders binnen de provincie Utrecht te informeren over het onderwerp luchtkwaliteit en het belang voor de volksgezondheid.*

- CDA, pagina 36 Antwoord m.b.t. luchtkwaliteit is erg vrijblijvend – er zijn geen instructieregels opgenomen, is dat wel verstandig i.v.m. uitspraak Urgenda/Europese wetgeving? Zeker bij nieuwbouw.

De provincie bespreekt met de gemeenten dat zij in hun ruimtelijke plannen rekening houden met de luchtkwaliteit op betreffende locaties. Dit geldt overigens ook voor andere aspecten rond gezonde leefomgeving zoals geluidsbelasting op de betreffende locaties voor woningbouw. De uiteindelijke afweging bij nieuwbouw is de verantwoordelijkheid van de gemeenten, zij nemen daarin geïnformeerd een besluit en worden daarbij geadviseerd door de GGD.
Binnen de uitvoeringsagenda Gezonde Lucht en het Schone Lucht Akkoord wordt vooral ingezet op samenwerking van rijk, provincies en gemeenten, omdat we gezamenlijk verbetering van de algehele luchtkwaliteit kunnen bereiken, waarbij Rijk en Europa de grootste invloed op de luchtkwaliteit hebben. De meest effectieve maatregelen zijn maatregelen bij de bron door middel van Europees bronbeleid.

- CDA, pagina 43 In antwoorden wordt vaak gesproken over gemiddelde waarden. Betekent dit dat wordt uitgegaan van theoretische waarden en niet van praktijkmetingen?

Er wordt bij de bepaling van de geluidhinder inderdaad uitgegaan van gemiddelde waarden. Deze worden berekend op basis van een wettelijk vastgestelde methodiek. Deze rekenmethode wordt regelmatig door het Rijk gevalideerd. De gezondheidseffecten van geluid manifesteren zich bij langdurige blootstelling aan te hoge geluidsbelastingen. Het meten van geluid is – alleen al vanwege de kosten en praktische uitvoerbaarheid – geen goed instrument om de langdurige blootstelling te bepalen. Praktijkmetingen worden incidenteel uitgevoerd om de uitkomsten van de berekende waarden te toetsen.
Ook voor luchtkwaliteit wordt uitgegaan van berekende gegevens. Het luchtmeetnet wordt daarbij gebruikt om de berekende gegevens te valideren. Het meten van luchtkwaliteit moet langdurig plaatsvinden en is kostbaar en de berekende gegevens geven in het algemeen een goed beeld van de luchtkwaliteit.

- D66: In hoofdstuk Stad en land gezond staat dat we ‘voldoende’ stiltegebieden willen. Wat is ‘voldoende’, kan daar een nadere specificatie voor komen?
- CU: 4.1.1 Stiltegebieden: Veel zienswijzen gaan over stiltegebieden, er worden zelfs nieuwe stiltegebieden voorgedragen. Is de provincie van plan om in het Programma nieuwe stiltegebieden aan te wijzen? Zo ja, welke gebieden komen in aanmerking?

In de ontwerp-Omgevingsvisie is de ambitie opgenomen dat we in 2040 voldoende stiltegebieden hebben. Dit houdt in dat iedereen op een laagdrempelige manier rust en ruimte kan vinden in een stiltegebied.
De vraag of er meer stiltegebieden moeten komen hangt samen met de uitgangspunten die bij het instellen van een stiltegebied gelden. In het programma wordt het beleid voor stiltegebieden opgenomen.

Bij de selectie van de gebieden zijn destijds de volgende uitgangspunten gehanteerd:
a. In beginsel komen gebieden met een meetbaar achtergrondgeluidsniveau tot 40 dB(A) in aanmerking voor aanwijzing als stiltegebied. In uitzonderingsgevallen wordt voor gedeelten van stiltegebieden een maximale geluidsbelasting van 45 dB(A) aangehouden.

b. In de stille kern dient een geluidsniveau van minder dan 40 dB(A) in principe gegarandeerd te kunnen worden.
c. Gebieden met een oppervlakte van minder dan 300 ha komen in principe niet in aanmerking voor aanwijzing als stiltegebied.
d. In beginsel worden alleen gebieden aangewezen welke uit milieuhygiënisch (geluidsaspecten), recreatief of faunistisch oogpunt zeer waardevol zijn.

De minimale omvang hangt samen met de beheersbaarheid van de kwaliteit van de stille kern en met de provinciale rol. Kleine stille gebieden zijn vooral van lokaal belang en komen dan ook niet in aanmerking voor aanwijzing door de provincie als stiltegebied. Dit neemt niet weg dat de gemeente het gebied als stil gebied kan aanwijzen en beschermen.

Onderwerp: Klimaatbestendig en waterrobuust (H4.2)

- D66: Hoe is voorzien in de kaders van verschillende bodemlagen. Waar staan die kaders uitgewerkt? Toelichting bij vraag: Je ziet dat er in toenemende mate een claim wordt gedaan op de bodem. Denk bijvoorbeeld vanuit energie (geothermie, warmte/koude opslag). De omgevingsvisie lijkt ruimtelijk veelal een 2-dimensionale visie. Hoe is voorzien in de ruimtelijke 3^{e} dimensie (hoogte/diepte)? Zijn daar vanuit de omgevingsverordening/visie nog kaders te stellen of is dat geborgd in andere kaders (valt het buiten de scope van de omgevingsvisie)?

De ondergrond wordt steeds intensiever gebruikt voor en door verschillende maatschappelijke opgaven. In de Omgevingsvisie is daarom als ambitie voor 2050 opgenomen dat de ondergrond duurzaam wordt gebruikt, waarbij gebruik en functies van de ondergrond in samenhang met de bovengrondse opgaven worden bekeken. Hierbij is aangegeven dat we met andere overheden een gebiedsgerichte 3d-afwegingssystematiek gaan ontwikkelen. Een verdere uitwerking vindt plaats in het provinciale Bodem en Waterprogramma. In de (Interim) Omgevingsverordening zijn al regels opgenomen voor grondwaterbeschermingszones die in de diepte leiden tot beperkingen of een verbod op de toepassing van aardwarmte en/of ondiepe bodemenergie. Afhankelijk van de bodemopbouw en de diepte van de grondwateronttrekking voor de drinkwatervoorziening – is in sommige gevallen boven een specifieke dieptegrens meer mogelijk.

- D66: Op blz. 239 gaat het over peil volgt functie en de (beperkte) rol van de provincie hierin. Toch zijn wij toezichthouder van de waterschappen en samenwerkingspartner. Kunnen we niet in deze Omgevingsvisie nu WEL de knoop doorhakken en gaan voor een algemeen peilbesluit dat recht doet aan uitdagingen op het gebied van bodemdaling?

Het nemen van peilbesluiten is een bevoegdheid van het waterschap, waarvoor wij als provincie geen goedkeuring hoeven te verlenen. In een peilbesluit moeten álle belangen worden meegewogen. Dus ook algemene belangen als bodemdaling. Ten aanzien van bodemdaling hebben wij in de Omgevingsvisie aangegeven: "Wij verwachten van de waterschappen dat zij in het landelijke veenweidegebied hun peilbesluiten nemen mede ten dienste van het remmen van de bodemdaling. Dat betekent dat het waterpeil niet volledig aangepast wordt aan de dalende bodem (en relatief hoger blijft)." Omdat wij door de waterschappen in het voortraject van peilbesluiten betrokken worden, kunnen wij in dit voortraject als samenwerkingspartner invloed uitoefenen. Op dit moment wordt voorts met de waterschappen gewerkt aan de Regionale Veenweidestrategie (verplichting uit het Klimaatakkoord). Hierin zal ook aandacht worden besteed aan de peilbesluiten.

- D66: De ambitie in hoofdstuk Stad en Land gezond op nieuwe stoffen en medicijnresten is gesteld op 2050, dat dat onderdeel uitmaakt van het waterkwaliteitsbeleid. Dat is niet heel SMART en wel een hele lange aanloop. Eerder hebben PS leden uitgesproken middels een motie dit een belangrijk punt te vinden. Vraag: kan de ambitie niet versneld worden, en kan die niet specifieker worden aangegeven?

De Omgevingsvisie heeft een planhorizon van 2050. Vandaar deze termijn. In het in opstelling zijnde Bodem- en waterprogramma wordt er een uitwerking gegeven op dit thema. Dit programma heeft een tijdhorizon van 6 jaar

vanaf vaststelling in 2022 en is daarmee concreter. Het zal aangeven welke stappen we in die periode kunnen zetten voor deze ambitie.

- SGP: Is de locatie Eemland die door de indiener van de zienswijze wordt benoemd dezelfde als die op pag. 65 van de NvB in het antwoord als Eemdijk wordt beschreven? Zo ja, kunt u dan nog ingaan op het bezwaar dat wordt ingebracht?

Ja, dit is hetzelfde gebied. De indiener verwijst naar het uitbreiden van de winning van grondwater in Eemland. Daar ligt reeds een beschermingszone drinkwaterwinning en is een zoekgebied drinkwater opgenomen, zie ook kaart 7 van de Omgevingsvisie.
In de Omgevingsvisie is opgenomen: "Vanwege de bevolkingsgroei en de toenemende bedrijvigheid hebben we tot 2050 extra drinkwater nodig, waarvoor oppervlakte- en grondwater wordt onttrokken. Hiervoor ontwikkelen we samen met de drinkwaterbedrijven nieuwe grondwaterwinningen en breiden we bestaande grondwaterwinningen uit. Een nieuwe winning bij Schalkwijk en uitbreiding van de winning Eemdijk zien wij als de beste opties om hierin te voorzien. Voor beide locaties is een zoekgebied drinkwaterwinning aangewezen."
De indiener stelt dat de agrarische sector in gesprek is over de uitbreiding van de winning van grondwater in het gebied en dat het op dit moment nog onduidelijk is of dit daadwerkelijk zal plaatsvinden.
Met het opnemen van het zoekgebied maken wij het voor het drinkwaterbedrijf mogelijk om een zogenaamde projectMER te starten, vooruitlopend op de daadwerkelijke vergunningsaanvraag. In dit traject vinden aanvullende en meer gedetailleerde onderzoeken plaats naar de effecten op de omgeving. Na het doorlopen van dit traject en het verkrijgen van alle vergunningen zal duidelijk zijn of de winning daadwerkelijk zal plaatsvinden.
In onze reactie schrijven we dat op die locaties de sector geen grondwater kan winnen. We merken hierbij op dat deze beperking enkel zal gelden voor het dieper gelegen watervoerend pakket (circa 40 meter onder maaiveld). De exacte invulling zal volgen uit de aanvullende onderzoeken.

- SGP: Klopt de opvatting van de Regio Amersfoort (pag. 70 van de NvB) dat in het verleden is aangegeven dat de restricties voor bodemingrepen niet zouden gelden ter hoogte van de Kronkels-Zuid?

Voor de locatie Kronkels-Zuid is in het kader van de structuurvisie en de herijking daarvan aangegeven dat voor deze locatie bij het streekplan 2005-2015 reeds een positieve ruimtelijke afweging heeft plaatsgevonden. Ook is aangegeven dat voor opname in het stedelijke programma eerst de noodzaak voor extra nieuw bedrijventerrein moet worden aangetoond. Bij het concept Ontwerp verzocht de gemeente om het plangebied De Kronkels-Zuid uit het bodemdalingsgevoelig gebied te halen. Dat is echter niet mogelijk, omdat dit een weergave van de feitelijke situatie betreft. Omdat de locatie reeds ruimtelijk is afgewogen, is het zo dat de beperkingen ten aanzien van bodembewerking uiteraard niet gelden voor dit gebied. Bij realisatie van de ontwikkeling dient er echter wel "bodemdalingsbestendig" te worden gebouwd. Dit is aangegeven in de reactienota.
In haar zienswijze vraagt de regio namens de gemeente opnieuw om Kaart 9 'Perspectief voor bodemdaling' en artikel 8.6 'instructieregel beperken bodembewerking' uit de verordening aan te passen. In de concept nota van beantwoording is nogmaals aangegeven dat de locatie inderdaad ruimtelijk afgewogen is, maar dat dit niet betekent dat dit geen bodemdalingsgevoelig gebied meer is. Er zal bij de ontwikkeling nog steeds rekening gehouden moeten worden met die ligging in de vorm van "bodemdalingsbestendig" bouwen.
Concluderend is er in de formele communicatie rondom structuurvisie en omgevingsvisie dus wel aangegeven dat deze locatie (in de toekomst) ontwikkeld kan worden en dat de restricties voor bodembewerking niet gelden, maar niet dat dit betekent dat er geen rekening gehouden hoeft te worden met de feitelijke ligging in bodemdalingsgevoelig gebied.

- CU: 4.2.1 Duurzaam Bodemsysteem – Bodeminformatiesysteem: Bij de herijking van de PRS/PRV op 12-12-2016 is motie 100 aangenomen waarin GS worden verzocht "om in de aanloop naar de Omgevingsvisie te streven naar een driedimensionale aanpak, waarbij alle beleidskeuzes voor de ondergrond expliciet aan bod komen."
  Hoe is deze motie uitgevoerd? We hoorden dat de provincie Utrecht met enkele gemeenten pilots heeft

uitgevoerd, maar is de provincie daarmee voldoende voorgesorteerd op het maken van een driedimensionale Omgevingsvisie voor alle beleidskeuzes bij locaties waar ondergrond de belangen botsen?

In de voorbereiding van de Omgevingsvisie hebben enkele gebiedsuitwerkingen plaatsgevonden waarin opgaven, belangen en kwaliteiten van bovengrond en ondergrond in samenhang zijn bekeken. De aangewezen zoekgebieden drinkwaterwinning zijn een voorbeeld van een uitgewerkte beleidskeuze op dit vlak in de Omgevingsvisie. Deze beleidskeuze is gebaseerd op uitgebreid onderzoek naar boven- en ondergrondse belangen en effecten. Dit onderzoek is samengevat in het planMER. De Omgevingsvisie krijgt nadere uitwerking in (regionale) gebiedsprocessen en programma's, waarbij bovengrondse en ondergrondse belangen in samenhang bekeken moeten worden.

Daarom is in de Omgevingsvisie als ambitie voor 2050 opgenomen dat de ondergrond duurzaam wordt gebruikt, waarbij gebruik en functies van de ondergrond in samenhang met de bovengrondse opgaven worden bekeken. Hierbij is aangegeven dat we met andere overheden een gebiedsgerichte 3d-afwegingssystematiek gaan ontwikkelen. Deze actie is verder uitgewerkt in het concept Ontwerp Bodem en Waterprogramma. De afgelopen jaren hebben we door middel van pilots geleerd dat het bij elkaar brengen van data en informatie, het 3-dimensionaal visualiseren van de ondergrond, in combinatie met het gebruik en functies van de ondergrond complex is. Het proces leidt wel tot betere inzichten over de ondergrond en een betere koppeling met (bovengrondse) maatschappelijke opgaven. Vanwege die complexiteit en het feit dat momenteel een dergelijke 3D-systematiek (d.w.z. een systematiek om integrale en samenhangende keuzes van boven- en ondergrondse belangen te ondersteunen) nog niet bestaat, gaan we met andere partijen stap voor stap deze gebiedsgerichte 3d-afwegingssystematiek ondergrond ontwikkelen. Die complexiteit zorgt er ook voor dat dit streven slechts via enkele beleidskeuzes in de Omgevingsvisie een plek heeft gekregen. Zoals gezegd blijft dit onze aandacht houden en zullen wij dit de komende jaren verder ontwikkelen. Dit kan zijn doorwerking hebben in een volgende versie van de Omgevingsvisie (in de beleidscyclus is een vierjaarlijkse aanpassing van de Omgevingsvisie opgenomen).

Onderwerp: Duurzame energie (H4.3)

- D66: Energie opslag en transport (infrastructuur) is beperkt omschreven in de stukken, toch is dat onontbeerlijk. Hebben wij een visie op energiehubs, waar die ruimtelijk zouden kunnen ontstaan en welke rol nemen wij daar als provincie in?

Wij werken aan een provinciaal netwerk clean energyhubs, mede in het kader van een landelijk programma, nabij transport corridors weg en water. We betrekken daarbij koppelmogelijkheden met projecten voor verbruik (transport), opwek duurzame energie, opslag en een systeemstudie energie. Wij gaan samen met netbeheerders medio 2021 een systeemstudie uitvoeren naar vraag en aanbod in het energie-netwerk, de mogelijke scenario's in ontwikkelingen en de consequenties voor het robuust maken van de energie-infrastructuur.

- VVD: Windmolens en voorwaarden voor bouwen, In uw antwoord afgelopen woensdag sprak u over de draagkracht van het elektriciteitsnet voor de plaatsing van grootschalige opwek zon en wind. Welke rol speelt de provincie hierin en op welke wijze is dit opgenomen in de omgevingsvisie of verordening?

Wij gaan samen met netbeheerders medio 2021 een systeemstudie uitvoeren naar vraag en aanbod in het energie-netwerk, de mogelijke scenario's in ontwikkelingen en de consequenties voor het robuust maken van de energie-infrastructuur. In de Visie is onder "opslag en transport" opgenomen: "[…] Samen met onze partners zetten wij erop in dat netwerkcapaciteit proactief en tijdig wordt uitgebreid, waarbij wij, gezien de gemeentegrensoverschrijdende functie, de regierol nemen in de regionaal te plannen energie-infrastructuur. Wij bieden ruimte aan het opslaan van elektriciteit aansluitend op verstedelijking, infrastructuur of duurzame energiebronnen. We werken samen met de netbeheerder uit welke aanpassing aan de energie-infrastructuur nodig is om de energietransitie te faciliteren. Daarnaast faciliteren we de netbeheerder door cruciale schakels in het elektriciteitsnet ruimtelijk mogelijk te maken."

De interim omgevingsverordening maakt het mogelijk (artikel 1.7, experimenteergebied of innovatie) om innovatieve ontwikkelingen in transport en opslag van energie ruimte te bieden.
Daarnaast zitten de netbeheerders aan tafel bij de ontwikkeling van de RES 1.0 /2.0. Er zal afstemming plaatsvinden tussen de ontwikkelingen in RES-verband en verstedelijkingsopgaven en de genoemde systeemstudie.

- SGP: Op pag. 96 van de NvB ziet u een combinatiemogelijkheid van het realiseren van duurzame energiebronnen en bosuitbreiding. Kunt u die combinatiemogelijkheid toelichten?

Bij het realiseren van nieuwe bossen zijn er wellicht ruimtelijke mogelijkheden om combinaties te maken, met duurzame energiebronnen, maar ook met andere ontwikkelingen, omdat er naar verwachting minder beperkingen zijn m.b.t. aanwezige natuur- en landschapskwaliteiten. In het kader van het opstellen van het provinciale strategische bosbeleid zullen we de mogelijkheden op integrale wijze nader verkennen.

- GL: P.74: Er wordt in de Nota van Beantwoording door GS aangegeven dat er via regionale programma's afspraken gemaakt worden over energiebesparingen met gemeenten. Sluit het maken van die afspraken dan verder in de verordening en visie maatregelen en voorschriften uit? Of kan het elkaar ook versterken?

Op p. 74 staat: 'via de regionale programma's wonen en werken worden met gemeenten afspraken gemaakt over onder meer energieneutrale woningbouw en verduurzaming van bedrijventerreinen'. We maken in de programma's voor wonen en werken dus geen afspraken over energiebesparing (bestaande voorraad)., dat doen we in het kader van het programma Energietransitie.
Ons beleid zoals verwoord in de visie werken we op verschillende manieren uit, o.a. via regels in de verordening of via programma's. Het een sluit het andere niet expliciet uit, maar we kiezen in de verdere uitwerking meestal wel een rol (zie ook H 3.1 sturingsfilosofie in Omgevingsvisie). Op p.75 geven we t.a.v. energiebesparing aan dat we thans kiezen voor stimuleren (dus niet reguleren).

- CDA: Energie opwekken voor grootgebruikers. Wordt hier door Provincie voorgesorteerd c.q. ruimte geboden op de komst van datacenters?

Wij begrijpen de kanttekening jegens grote energievragers. De meest duurzame vorm van energie is bespaarde energie. We ondersteunen hiertoe grootschalige projecten op het gebied van de verduurzaming van energievragers. Bij het accommoderen van de bovenregionale behoefte aan bedrijfsvestiging zijn wij selectief. Aan nieuwe bedrijven van elders willen wij alleen ruimte bieden als deze een duidelijke meerwaarde opleveren voor ons economisch ecosysteem. Wij zullen het aspect van grootschalig energieverbruik meenemen in ons vestigingsbeleid.
Daarnaast is het ook gewenst om ook bedrijven mee te laten tellen in de benodigde duurzame opwek. Gezien onze vergaande digitalisering (smartphones, streamingdiensten) is een logische ontwikkeling dat dergelijke aanbieders zich in Nederland willen vestigen (en duurzame energie vragen).
Óf we dergelijke vestigingen in ons economisch DNA vinden passen is onderwerp wat we mee kunnen nemen in ons vestigingsbeleid: onze actieve inzet op het aanbieden van werkgelegenheidslocaties. Dergelijke afspraken vallen buiten de reikwijdte van de interim omgevingsverordening.

- CDA: "Ambitie: Op Utrechts grondgebied opgewekt": bij punt 4 wordt genoemd dat zodra de elektrificatie in Nederland toeneemt, er niet voldoende energie opgewekt kan worden vanuit zonnevelden en windmolens. Hier komt als antwoord op dat wordt gekeken naar slimme oplossingen. Is kernenergie ook één van de slimme oplossingen waaraan wordt gerefereerd?

Het is aan het Rijk om een afweging over kernenergie te maken. De provincie heeft zich met het Klimaatakkoord gecommitteerd om tot 2030 wind en zon op land in te passen en maakt in de RES'en hierover afspraken. De verwachting is dat na deze datum ook andere CO2 vrije technieken kunnen bijdragen aan een duurzame

energieopwekking. De kansen hiervoor worden in het energieprogramma met een innovatieagenda in beeld gebracht. Conform motie 'Kernenergie onderzoeken in lange termijn mix' brengen wij in beeld in hoeverre Utrechtse gemeenten een rol voor kernenergie zien.

- CU: 4.3 Kleine windmolens: De provincie stelt eisen aan de maximumhoogte van solitaire windmolens bij agrarische bedrijven, maar LTO vraagt om hogere molens die een agrarisch bedrijf volledig van elektriciteit kunnen voorzien (zie NvB p 91). Is er een specifieke reden voor deze harde grens en zijn er mogelijkheden om van deze maximumhoogte af te wijken? Bijvoorbeeld omdat de opbrengt van een kleine windmolen in een bepaald landschap te laag is om rendabel te zijn in dat geval? Is er daarnaast onderzoek gedaan of een maximale hoogte van 15 meter wel rendabel is?

Inderdaad kan door hogere turbines meer elektriciteit worden opgewekt. Vanwege de ruimtelijke impact bieden we ruimte aan kleine windturbines met beperkt rendement tot 20 meter ashoogte. Kleine windturbines kunnen nuttig zijn voor de individuele bedrijfsvoering, al blijken volgens ECN lage turbines weinig tot niet rendabel. Deze markt is echter in ontwikkeling en kan leiden tot beter rendabele turbines op het erf. In tegenstelling tot de vigerende structuurvisie is voor grotere turbines nu geen minimale hoogte (60 meter) opgenomen maar een minimaal vermogen (3 MW). Artikel 5.4 geeft ruimte om hier van af te wijken, mits onderbouwd.

- VVD: Windmolens en voorwaarden voor bouwen, Stel wij zouden willen dat 50% van omwonenden meeprofiteren van de plaatsing van de windmolen of het zonneveld. Op welke wijze zouden wij dit kunnen verankeren in de documenten die voorliggen?

In het Klimaatakkoord is 50% lokaal eigendom opgenomen als streven bij grootschalige energieprojecten zoals windmolens of zonnevelden. Het gaat hierbij om 50% van het energieproject zelf en niet om 50% van de omwonenden die meeprofiteren. In de ontwerp Omgevingsvisie en ontwerp Interim Omgevingsverordening is dit streven naar minimaal 50% lokaal eigendom overgenomen. Wij hebben hierin aangegeven dat wij vinden dat de omgeving financieel moet kunnen meeprofiteren van de opbrengsten van de windturbines vanaf 3 megawatt (MW) en van de zonnevelden. Ook gaan wij in op het betrekken van de omgeving bij het ontwerp. Het is juridisch niet mogelijk om dit via de Omgevingsvisie of Omgevingsverordening af te dwingen. Echter door het streven hierin op te nemen is het gemakkelijker voor gemeenten om dit in beleidskaders voor windenergie en zonne-energie op te nemen. Als het in gemeentelijke beleidskaders is opgenomen zullen projecten zonder lokaal eigendom veel minder snel gerealiseerd worden.

- D'66: Lokaal eigendom: Kunt u voor vaststelling aangeven wat u onder 'lokaal' eigendom verstaat; de geest van 50% moet wel ergens gerealiseerd worden. (vraag tijdens infosessie)

Uitgangspunt is dat iedereen in de omgeving van lokale energieprojecten de mogelijkheid krijgt om deel te nemen, zowel in het proces als financieel. Het doel van dit uitgangspunt is een zo groot mogelijke lokale acceptatie. We volgen hierin de afspraken in het Klimaatakkoord en de gedragscodes van de sector zelf (gedragscode wind op land en zon op land). Er is hierin geen vaste definitie opgenomen wat lokaal is, want dit kan van project tot project verschillen. Middels een lokaal participatieproces wordt met omwonenden en stakeholders in de lokale omgeving besproken wie er betrokken worden en wie gaat participeren. Bij een zonnepark zijn dit vaak de direct omwonenden en de bewoners in het aangrenzende dorp. Bij een windenergie project wordt de omgeving vaak breder genomen en participeren naast direct omwonenden ook bewoners uit de kernen eromheen.

- D66: Kunnen we de potentie van aardwarmte beter benutten in onze provincie? Ook voor woningen?

Over de exacte potentie van aardwarmte in onze provincie is nog weinig bekend. Er is al een aantal marktinitiatieven bezig met de voorbereiding van een eerste aardwarmteproject in de regio en een landelijk onderzoeksprogramma heeft afgelopen jaar data verzameld over de diepteligging van verschillende

gesteentelagen van waaruit aardwarmte te winnen is. De provincie start zelf binnenkort een studie naar de regionale potentie van aardwarmte. Hierbij worden o.a. de data van het landelijk onderzoeksprogramma gebruikt. In de regionale potentiestudie wordt ook een koppeling gelegd met de lokale warmtevraag (bijvoorbeeld een woonwijk die is aangesloten aan een warmtenet). Voor aardwarmte is lokale afzet van de warmte namelijk noodzakelijk. De uitkomsten van de regionale potentiestudie aardwarmte worden meegenomen in de Regionale Structuurvisie Warmte en de Warmte transitievisies per gemeente.

- CU: 4.3 Aquathermie: Er is veel potentie om duurzame energie niet alleen uit zon en wind, maar ook uit aquathermie te halen. Ook in onze provincie (Lek, Eemstroom, Valleikanaal en Eemmeer). In hoeverre neemt aquathermie ook een ruimtelijke plek in de Omgevingsvisie?

Aquathermie komt aan de orde in 4.3 onder het kopje 'Ruimte voor energie uit bodem en water'. De provincie voert momenteel een onderzoek uit naar de (on)mogelijkheden van grootschalige aquathermie (> 500 TJ) in de provincie Utrecht. Naast de technische potentie moet ook goed gekeken worden naar de aansluiting met de lokale/regionale warmtevraag en wat daarvoor nodig is. Het onderzoek is naar verwachting gereed in mei 2021. De Verordening (artikel 1.7, experimenteerruimte) biedt ruimte voor innovatieve ontwikkelingen, zoals aquathermie.

Onderwerp: Vitale steden en dorpen (H4.4)

- VVD: Bedrijventerreinen, U geeft aan dat er geen verruiming van vestigingsmogelijkheden functies bedrijventerreinen wilt toestaan. Verruiming van de vestigingsmogelijkheden kan juist bijdragen aan dubbelgebruik van oppervlakte, een ander uitgangspunt.
  Hoe verhouden die twee wensen zich met elkaar?

We willen op de specifieke bedrijventerreinen vooral ruimte houden voor bedrijven die zich niet of moeilijk laten mengen en niet zozeer voor andere functies (denk aan detailhandel, kantoren, wonen, etc.). Op deze bedrijventerreinen willen we – in samenwerking met de gemeenten – met name inzetten op intensief ruimtegebruik: mogelijkheden creëren om bedrijfskavels intensiever te gaan gebruiken (verhogen bebouwingshoogte en -graad, meer gedeelde voorzieningen , etc.).

- SGP: Op pag. 100 van de NvB wordt een zienswijze aangehaald die een vicieuze cirkel ziet: geen OV-knooppunt, dus geen ontwikkelingen; geen ontwikkelingen, dus geen OV-knooppunt. Daarop zien wij geen antwoord.

In de beantwoording wordt verwezen naar de noodzakelijke samenhangende ontwikkeling van wonen, werken, bereikbaarheid en leefbaarheid, en naar de basisprincipes voor verstedelijking. Daarin wordt bij de derde bullet gesproken over 'eventuele nieuwe (grootschalige) uitleg koppelen aan hoogwaardig openbaar vervoer en aan (bestaande of nieuwe) knooppunten van de belangrijkste infrastructurele corridors'. Voor het creëren van een nieuw knooppunt is echter (grootschalige) verstedelijking op een bepaalde plek alleen niet voldoende, er moeten ook mogelijkheden zijn voor een goede ov-bediening binnen het netwerk. Overigens zijn er, buiten de knooppunten, daarnaast ook kleinschaliger ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk. Dan gaat meestal het om maatwerk, ten behoeve van lokale vitaliteit en/of verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

- SGP: Op pag. 101 van de NvB wordt het oude bedrag van de NHG-grens nog genoemd.

Goed opgemerkt. Deze bovengrens (grens NHG 2020) is ook opgenomen in het Kader voor regionale programmering waarnaar wordt verwezen. Volledigheidshalve had het jaartal 2020 vermeld kunnen worden.

- SGP: N.a.v. de vraag en het antwoord over de positie van PS op pag. 105 is de vraag hoe GS PS denkt mee te nemen in de concrete vaststelling van locaties, zeker nu deze wel aan alle inwoners vooraf ter inzage worden voorgelegd. Wat wordt de positie van PS in dezen?

PS stelt voorafgaand aan de programmeringsoverleggen met de gemeenten het Kader voor de regionale programmering wonen en werken vast. Het eerste kader is door PS op 30 september 2020 vastgesteld. Dit is voor GS richtinggevend voor de regionale programma's en het vast te stellen provinciale programma. In het Kader wordt verwezen naar het door PS vast te stellen beleid in de Omgevingsvisie en de regels in de Omgevingsverordening. Uiteraard worden ook de zienswijzen die op het concept programma worden ontvangen, betrokken bij het uiteindelijke besluit door GS.

- SGP: Op pag. 107 van de NvB komen we een terecht verzoek tegen om een goede afstemming te regelen met de provincie Zuid-Holland. WE zien hierop geen reactie in de beantwoording.

Inderdaad wordt daar niet specifiek op ingegaan, maar vanzelfsprekend is een goede afstemming belangrijk en dragen we daarvoor zorg.

- GL: P.103; hoe ondersteunen de uitgangspunten van de omgevingsvisie en verordening het convenant duurzaam bouwen dat in ontwikkeling is en vice versa? Krijgen deze dezelfde uitgangspunten, en hoe waarborgt de provincie dat de uitgangspunten van dat convenant ook echt de uitgangspunten worden van alle bouwprojecten in de provincie?

In de Omgevingsvisie leggen we onze integrale lange termijn ambities en beleidsdoelen vast. Het convenant duurzaam bouwen is nog in voorbereiding. Daarbij zullen wij de uitgangspunten van de Omgevingsvisie in acht nemen.

- GL: Af en toe mist nog helderheid in definitie; wanneer definieert de provincie woningbouw als "duurzaam"? Wat is de ondergrens aan kwalitatieve eisen in dat geval? En wanneer definieert de provincie woningbouw als circulair?

Hiervoor zijn nog geen eenduidige definities. In het kader van het convenant duurzaam bouwen zal worden gewerkt aan gezamenlijke definities, ambities en acties.

- GL: In de definitie van het 'programma woningbouw' staat het volgende:
  "In deze regionale programmering worden afspraken vastgelegd om te borgen dat binnen het programma tenminste 50 % van de te bouwen woningen in het sociale middensegment worden gebouwd."
  Hier wordt gesproken over het sociale middensegment. Nu bestaat naar ons weten het sociale segment en het middensegment, maar het sociale middensegment is ons onbekend. Wordt hier niet het sociale- en middensegment bedoelt?

Ja inderdaad. Dit wordt hersteld in de concept Interim Omgevingsverordening.

- CU: 4.4.2 Bedrijventerreinen: Op welke manier klinkt de boodschap van de infosessie van afgelopen week (intensiveren niet door uitbreiden, maar juist op bestaande terreinen meervoudig winst te boeken - meervoudig ruimtegebruik) al door?

De basis voor zorgvuldig ruimtegebruik wordt gelegd in de Omgevingsvisie, waarbij wordt aangegeven dat we terughoudend zijn met de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen en vooral inzetten op betere benutting van bestaande terreinen. Dit uitgangspunt wordt verder uitgewerkt in de regionale programmering van wonen en

werken, waarin we concreet afspraken maken met gemeenten over ruimtewinst door intensivering en de manier waarop we dit willen realiseren.

- CDA: pagina 221: Wordt hier niet de ROM bedoeld i.p.v. de OMU?

Het gaat hier inderdaad over de OMU die als doelstelling heeft om o.a. bij te dragen aan intensiever ruimtegebruik op bedrijventerreinen, zowel met kennis als met middelen. De ondersteuning vanuit de ROM vindt vooral plaats aan individuele bedrijven en is gericht op het stimuleren van innovatie. De OMU richt zich op efficiënt ruimtegebruik en de eventuele ontwikkeling van vastgoed.

Onderwerp: Duurzaam, gezond en veilig bereikbaar (H4.5)

- D66: Hoe gaan we bereiken dat het OV in 2030 zero emissie rijdt?

Wij hebben ons gecommitteerd aan deze landelijke afspraak. In het coalitieakkoord van de provincie Utrecht is de datum van 2030 zelfs nog aangescherpt tot 2028. De effectuering van deze afspraak vindt plaats tijdens de aanbesteding van de nieuwe OV concessies in 2023 of als het voornemen tot verlenging definitief is 2025. Dus de nieuwe concessie(s) Zal de stap naar 100% zero emissie voertuigen in 2028 waar maken. Ondertussen is natuurlijk de afgelopen jaren al een steeds groter aantal zero emissievoertuigen in gebruik genomen in de concessies en is er veel nuttige ervaring opgedaan met verschillende typen en oplaadwijzen.

- D66: Hoe gaan we bereiken dat er de komende jaren 7 snelfietsroutes worden aangelegd c.q. een upgrade krijgen? Ligt daar al een concreet uitvoeringsplan voor?

Zie het Uitvoeringsprogramma Fiets 2019-2023: "Voor de zeven snelfietsroutes met prioriteit vervullen we een regierol en zetten we extra middelen in. We hanteren een subsidiebijdrage van 65%…..... Op die manier kunnen we de snelheid in het proces houden, andere wegbeheerders ontlasten en uniforme kwaliteit garanderen..... Wij hebben vanuit onze regierol een proces opgesteld met een aantal stappen die leiden naar een kwaliteits-verbetering van de snelfietsroutes. Die stappen zijn: intentieovereenkomst sluiten, ontwerp maken, uitvoerings-overeenkomst tekenen en uitvoeren..... Het hele proces van onderzoek tot en met het aanleggen van een hele snelfietsroute duurt minimaal drie jaar, als alles goed gaat. Als er sprake is van het wijzigen van bestemmingsplannen, het verleggen van kabels en leidingen of het aankopen van grond enzovoort, dan duurt het proces langer. De complexiteit per route is afhankelijk van het aantal belanghebbenden en wegbeheerders, met wie we tot een akkoord moeten komen." Inmiddels zijn de eerste twee uitvoeringsovereenkomsten getekend en daarnaast nog 4 intentieovereenkomsten, waarvoor naar verwachting en als alle wegbeheerders akkoord zijn dit jaar de uitvoeringsovereenkomsten worden getekend. De uitvoer van snelfietsroute Amersfoort-Utrecht is gestart. Op het project 'Verkenning en realisatie snelfietsroutes met prioriteit' zit een team van projectleiders (verkenning, voorbereiding en realisatie), omgevingsmanagers en ontwerpers. Daarnaast is Sweco gecontracteerd als ingenieursbureau om de verkenningen uit te voeren die moeten leiden tot de uitvoeringsovereenkomsten voor de 7 snelfietsroutes met prioriteit.

- D66: De verkeersproblemen op de N224 te Woudenberg vragen gezien de vele zienswijzen om een nader onderzoek en maatwerk aldaar. Kunnen we de N224 als knelpunt beschouwen en krijgt PS binnenkort hiervoor nadere informatie c.q. een voorstel?
- SGP: Gezien de vele zienswijzen over de N224 (aangehaald op pag. 123 van de NvB) is de vraag of het niet goed zou zien hier een keer apart over na te denken met elkaar.

Voor beide vragen van D66 en SGP geldt dat er reeds door de gedeputeerde is toegezegd dat er naar deze locatie onderzoek wordt gedaan. Dit onderzoek loopt en de eerste resultaten worden rond de zomer verwacht. PS zal hierover worden geïnformeerd.

- VVD: Mobiliteitstransitie, Er wordt veel gesproken over een mobiliteitstransitie. Wat is voor de provincie Utrecht de definitie van deze mobiliteitstransitie en wat zijn concreet de provinciale doelstellingen van deze mobiliteitstransitie?

De mobiliteitstransitie gaat over het proces van overgang naar gezonde en duurzame vervoerswijzen, ander reisgedrag en op een ander schaalniveau. In de tabel 'mobiliteitstransitie 2040' (we gaan van – naar) staan de belangrijkste veranderingen aangestipt. De mobiliteitstransitie krijgt primair concreet handen en voeten in de uitvoeringsplannen van het mobiliteitsprogramma 2019-2023 en in de uitwerking van het coalitieakkoord met op de verschillende deelterreinen doelstellingen, zoals de doelstelling om in ons regionale OV alleen nog zero emissievoertuigen te hebben vanaf 2028, maar ook de doelstellingen uit het coalitieakkoord over spitsmijdingen en verschuiving naar meer fietsritten en OV gebruik. Dit is een voortschrijdend proces waar stapsgewijs steeds weer nieuwe doelen bij kunnen komen.

- VVD: Wij lezen in de ontwerp Omgevingsvisie 'De schaalsprong voor autoverkeer is al gepland, maar staat onder druk vanwege de inpasbaarheid.'
  - Heeft dit betrekking op het hoofdwegennet?
  - Zo ja, wat betekent dit dan voor de provinciale wegen?

Dit heeft primair te maken met het hoofdwegennet, maar ook wij krijgen er in sommige gevallen mee te maken. Denk aan de stikstofproblematiek rond de projecten Rijnbrug en de Oostelijke Rondweg Veenendaal. Van een schaalsprong op provinciale wegen is niet direct sprake. Op ons wegennet is vooral sprake van vertraging op grote kruisingen en aansluitingen op het hoofdwegennet.

- VVD: De auto is het dominante middel van vervoer. Wat betekent concreet 'aandacht hebben voor het beter benutten van het hoofdwegennet en provinciale wegennet' voor de toekomstige afwikkeling van het autoverkeer?

Betere benutting kan op meerdere manieren plaats vinden, bijvoorbeeld door het spreiden en sturen van verkeer. Door een betere spreiding over de dag kunnen er meer mensen gebruik maken van het bestaande wegennet en neemt de vertraging af. Ook bij het sturen door het koppelen en optimaliseren van verkeerslichten is er nog winst te behalen. In veel gevallen levert een kleine daling van de intensiteit in de spits een forse verbetering van de doorstroming op, zoals we ook ervaren in deze coronatijd.

- VVD: Wij lezen in de ontwerp Omgevingsvisie over een parkeerbeleid gebaseerd op ontmoediging en het reduceren van parkeervoorzieningen voor bewoners. Wij lezen ook dat de auto van groot belang is in gebieden, die niet door OV ontsloten kunnen worden.
  1. Wat is de visie over wat dat betekent voor bewoners in de steden, die een auto hebben of misschien wel twee?
  2. Wat is concreet de visie over nieuwe parkeervoorzieningen bij de ontwikkeling van Knooppunten?

Ad 1: Parkeerbeleid in steden is in de eerste plaats een gemeentelijke aangelegenheid. Over het algemeen is het stedelijk gebied goed ontsloten met het OV. Het hebben van meerdere auto's is daarmee minder noodzakelijk en druk op de ruimte is er groot. Dit zijn precies de gebieden waar parkeerbeleid van grote meerwaarde kan zijn. Autoluw beleid levert meer leefbare steden op met meer ruimte voor langzaam verkeer. Ook kan de ruimtelijke kwaliteit worden verbeterd door meer ruimte voor groen, water en verblijfskwaliteit. Verder levert schaarse parkeerruimte uiteindelijk ook minder autoverplaatsingen in de stad op hetgeen bijdraagt aan beter bereikbare steden. Voor dat laatste geldt overigens wel als randvoorwaarde dat naast 'autoluw' ook in goed openbaar vervoer en goede (regionale) fietsvoorzieningen moet worden voorzien.
Voor de provincie zit de wisselwerking hiervan in de gevolgen van dit beleid voor het regionale fietsnetwerk, het openbaar vervoer-netwerk en de ontwikkeling van knooppunten buiten de stad waar goed van de auto op de fiets of het openbaar vervoer gestapt kan worden.

Ad 2: De trend naar autoluw beleid in de grote steden zien we terug in de groeiende parkeerbehoefte bij OV-knooppunten die een goede verbinding hebben met deze grote steden. Dat gaat niet alleen om de treinstations maar ook om knooppunten in het bus- en tramnet. Om te bepalen hoe we met deze ontwikkeling moeten omgaan en welke rol wij als provincie daarbij hebben wordt momenteel gewerkt aan een provinciale P+R-visie, die wij verwachten na het zomerreces van 2021 vast te stellen.

- VVD: Tariefintegratie OV, Bestaat er een visie op mogelijke regievoering vanuit de provincie op (tarief-) integratie tussen verschillende OV modaliteiten?

De regievoering op tariefintegratie tussen verschillende OV modaliteiten vindt primair landelijk plaats. Omdat het vooral gaat om de integratie tussen landelijk spoor en regionaal BTM (Bus/Tram/Metro). Daar zit nu niet veel schot in, vooral door de afhoudende opstelling van de NS. Wij proberen via de landelijke samenwerkingsverbanden daar invloed op uit te oefenen. Binnen de provincie zelf hebben wij voor beide concessies één geïntegreerd tarievenhuis vanuit ons regierol. Waar dat nodig is vanwege grensoverschrijdende lijnen zijn er ook afspraken met omliggende concessies.

- VVD: Bereikbaarheidskwaliteit, Wij lezen in de ontwerp Omgevingsvisie 'Relevant voor de reiziger is echter vooral de reistijd en de betrouwbaarheid daarvan voor de gehele verplaatsing' en 'bereikbaarheidskwaliteit centraal in het beleid.'
  Wordt de reistijd en bereikbaarheidskwaliteit gerelateerd aan de reistijd van ‘deur tot deur’ of anders?

We zijn zo dicht mogelijk bij van ‘deur tot deur’ gebleven door met de centra van postcodegebieden te rekenen. We hebben de reistijd berekend vanuit ieder centrum tot een groot aantal banen, dit kan ook tot bijvoorbeeld voorzieningen gedaan worden. Hiermee kunnen gebieden met een vergelijkbare dichtheid met elkaar vergeleken worden en ontstaat er inzicht in de reistijd die mensen met verschillende modaliteiten hebben vanuit hun woonadres. Voor de auto is ook gekeken naar de reistijd in de spits om zo rekening te houden met eventuele vertraging.

- VVD: Laadinfrastructuur, Wij lezen in de ontwerp Omgevingsvisie 'We willen samen met gemeenten, energieleveranciers, netwerkbeheerders en bedrijfsleven een forse impuls geven aan (elektrisch) emissie loos personenvervoer’, 'Dat betekent dat de laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer voldoende moet zijn om de toenemende vraag te bedienen, 'Buiten stedelijke gebieden is meer ruimte, maar ook daar is het belangrijk om vanuit leefbaarheid en veiligheid in te zetten op schone vervoerwijzen die aansluiten op de gebiedseigen mobiliteitsbehoefte' en ‘Samen met onze partners zetten wij erop in dat netwerkcapaciteit proactief en tijdig wordt uitgebreid. Wij bieden ruimte aan het opslaan van elektriciteit aansluitend op verstedelijking, infrastructuur of duurzame energiebronnen. We werken samen met de netbeheerder uit welke aanpassing aan de energie-infrastructuur nodig is om de energietransitie te faciliteren. Daarnaast faciliteren we de netbeheerder door cruciale schakels in het elektriciteitsnet ruimtelijk mogelijk te maken.’ In dat kader: Bestaat er een visie op de ontwikkeling van het toenemende gebruik van elektrische auto’s in relatie tot de ‘vehicle-to-grid’ (‘bi-directioneel opladen’) technologie en ‘mobility & electrification integration’ en Wat dat kan betekenen voor de opslag en het transport van energie?

De provincie Utrecht ondersteunt de ontwikkeling van vehicle-to-grid toepassingen via de ROM. Ook vanuit het programma energietransitie is er aandacht voor deze ontwikkeling. Er is nog geen vastgestelde visie met betrekking tot vehicle-to-grid technologie. Er is een regionaal energie infrastructuurplan in ontwikkeling waarin de deze ontwikkeling meegenomen zal worden. Vanuit de ambitie om zelf een voorbeeld te zijn van de energietransitie en het doel om in 2040 een energieneutrale bedrijfsvoering te hebben, onderzoeken we de toepassing van bi-directionele laadfaciliteiten op ons eigen terrein.

- VVD: Goederenvervoer, Wij lezen in de ontwerp Omgevingsvisie ‘Specifiek voor het goederenvervoer willen we vervoer over water en het spoor stimuleren en waar mogelijk verder verduurzamen', 'Voor het

goederenvervoer zetten we in op betere benutting van de bestaande vaarwegen en verduurzaming van het vervoer over land' en '2050: duurzaam goederenvervoer langs corridors en via hubs (2050). Dit betekent beter benutten van de bestaande vaarwegen en een transitie naar duurzamer vervoer over land.'
- Bestaan er concrete ideeën hoe aan deze verduurzaming van het goederenvervoer daadwerkelijk invulling gegeven kan worden?
- Bestaat er een aanvullende visie op ontwikkeling van distributiehubs en/of stadsdistributie in regio Utrecht?

Voor de ontwikkeling van distributiehubs bestaat geen aanvullende visie, maar wordt met partners intensief samengewerkt aan een ketenbenadering, ontwikkelperspectief en korte termijn kansen.
Zo werkt de provincie Utrecht samen met andere provincies aan de ontwikkeling van een landelijk Clean Energy Hub netwerk. Doel hiervan is het verduurzamen van de goederenstromen, vooral gericht op de binnenvaart. Dit sluit aan bij de Green Deal zeevaart, binnenvaart en havens die in 2019 door de provincie is ondertekend. Ook werkt de provincie Utrecht met verschillende overheden samen aan een interstedelijk netwerk voor bouwlogistiek, een zogenaamd Metropolitan Hub System. Om bouwstromen circulair te kunnen maken heb je een logistieke keten nodig van regionaal naar lokaal en vice versa. Het Metropolitan Hub netwerk verbindt de keten tussen lokaal en (inter)regionaal en richt zich op een modal shift van weg naar water. Bouwlogistiek is ook een belangrijke pijler voor het verduurzamen van de stadsdistributie, waar de provincie samen met de gemeente Utrecht aan werkt, maar deze samenwerking gaat breder.

- VVD: Mobiliteitstoets,
  Is er voor de (toekomstige) woningbouwlocatie Rijnenburg al een mobiliteitsscan en een mobiliteitstoets uitgevoerd, die relevant kan zijn voor de Omgevingsvisie?
  Zo niet, wat is een logisch moment om dit op te starten?

Zodra Rijnenburg als een ontwikkellocatie aan bod is, zal op integrale wijze een verkenning uitgevoerd worden waar mobiliteit onderdeel van is. De quickscan die gemeente Utrecht uitgevoerd heeft laat zien dat er grote investeringen nodig zijn voor zowel wegen als openbaar vervoer. De ontwikkeling van Rijnenburg wordt als mogelijk scenario meegenomen in het gebiedsonderzoek A12-zone (als ontwikkeling na 2040) en in de mobiliteitsstrategie.

Onderwerp: Levend landschap, erfgoed en cultuur (H4.6)

- CDA: Nergens komt de Grebbelinie voor in de stukken, terwijl het toch een rijksmonument is. Wat is hiervoor de verklaring?

De Grebbelinie is onder het thema 'militair erfgoed' onderdeel van de Cultuurhistorische hoofdstructuur en als zodanig zowel object van beleid als opgenomen in de interim Omgevingsverordening. De algemeen geformuleerde ambitie voor de Cultuurhistorische hoofdstructuur in de Omgevingsvisie is dat de waarden daarvan als dragers en aanjagers van ruimtelijke kwaliteit in stand worden gehouden en worden versterkt. De Grebbelinie wordt genoemd in de Ontwerp Omgevingsvisie; we geven bijzondere aandacht aan het behoud en beheer van specifieke elementen (p. 105). Dit hebben we uitgewerkt in het Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023; de aandacht gaat met name uit naar het publieksbereik. De Grebbelinie wordt genoemd in artikel 7.7 van de interim Omgevingsverordening. De bijlage Cultuurhistorie van de Omgevingsverordening bevat een beschrijving van de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van de verschillende zones bij de erfgoedthema's, waaronder de Grebbelinie (p.108).

- CU: 4.6 Cultuurlandschappen en Linies: Op welke wijze zijn cultuurlandschappen en de linies beschermd in de Omgevingsvisie?

De bescherming van de cultuurlandschappen en de linies wordt geregeld in de interim Omgevingsverordening. De instandhouding en versterking van de Hollandse Waterlinies en de Limes wordt geregeld in de artikelen 7.2 en 7.3. Het beschermen en benutten van de Cultuurhistorische hoofdstructuur wordt geregeld in artikel 7.7.

Onderwerp: Toekomstbestendige natuur en landbouw (H4.7)

- D66: Wat verstaan we onder ‘hoogwaardige’ natuur, in het licht van de te realiseren nieuwe natuur in 2028?

Het betreft de natuurdoelen met de hoogste prioriteit in tabel 1 van het natuurbeheerplan. Dat zijn de beheertypen die een belangrijke rol spelen voor de biodiversiteit, met veel bijzondere soorten van nationaal en internationaal belang. Bijvoorbeeld schraalgrasland, trilveen, heide. Met een biodiversiteitssubsidie bewerkstelligen wij tevens een kwaliteitsverbetering van bestaande laagwaardige naar hoogwaardige natuur.

- VVD: Wij missen de koppeling tussen 4.1.2 en 4.7.1.
  Waarom zijn de twee niet meer integraal behandeld? Wordt recreatie en natuur daadwerkelijk zo zeer los van elkaar gezien door GS?

Er is voor gekozen om via zeven beleidsthema’s richting te geven aan de ontwikkeling en bescherming van de gezonde en veilige leefomgeving. Deze zeven thema’s staan niet op zichzelf, maar kennen onderling samenhang en relaties (zie ook paragraaf 2.2 Omgevingsvisie). Recreatie en natuur zijn twee thema’s die nauw samenhangen.

- VVD: U vermeldt "Vestiging en uitbreiding van geitenhouderijen staan wij, in afwachting van nader onderzoek naar negatieve gevolgen van geitenhouderijen voor de volksgezondheid, niet toe."
  Echter hoe rijmt het in afwachting zijn met het opnemen in de omgevingsverordening dat er geen mogelijkheden zijn opgenomen voor het vestigen of uitbreiden van geitenhouderijen?

De geitenstop is in 2018 provinciebreed ingevoerd omdat er zorgen zijn over de gevolgen van het houden van grote aantallen geiten voor de gezondheid van mensen. Daarom is het verboden om nieuwe geitenhouderijen te starten of bij bestaande veehouderijen geiten te gaan houden of het aantal geiten uit te breiden. Stel er komt een bestaand agrarisch bouwperceel vrij, dan mag daar geen geitenhouderij gevestigd worden. De geitenstop heeft ook tot gevolg dat er geen geiten mogen bijkomen door uitbreiding van bestaande geitenhouderijen of door een volledige of gedeeltelijke omschakeling naar een geitenhouderij. Stalruimte mag vergroot worden, maar er mogen niet meer (vergunde) geiten bijkomen.

- VVD: Uit de reactie op zienswijze 019, over de kansen op het gebied van VAB's en bedrijfsbeëindiging i.v.m. stikstof, maken wij op dat met behulp van omgevingskwaliteit kan worden afgeweken en dat dit ook kan bijdragen aan het verminderen van stikstofbelasting.
  Op welke wijze vinden we dat terug in de Omgevingsvisie en/of interim-verordening?

Bij functiewijziging van agrarische bedrijfspercelen gelden sloopnormen. Daarvan kan worden afgeweken als extra kwaliteit wordt geboden. In de Interim-Omgevingsverordening is niet vastgelegd welke vormen van kwaliteit dat moeten zijn. Wel is een aantal voorbeelden van mogelijke kwaliteit genoemd in de toelichting. Bewust is geen limitatieve opsomming genoemd. Gemeenten kunnen hierin ook eigen keuzes maken.
Als een agrarisch bedrijf stopt, kan dat bijdragen aan de afname van de stikstofbelasting op natuurgebieden. Daarbij kunnen ook kleine beetjes helpen. Bewust is daarom de sloopdrempel voor het bouwen van een extra huis na bedrijfsbeëindiging verlaagd naar 750m2. Daarmee hebben ook kleinere, niet al te levensvatbare agrarische bedrijven een alternatief. Dat draagt bij aan verlaging van de generieke stikstofbelasting in de provincie. In de nabijheid van stikstofgevoelige natuurgebieden kan de winst door het beëindigen van een agrarisch bedrijf groter zijn. Om dat soort strategisch belangrijke, vrijwillige beëindigingen mogelijk te maken, kunnen in de eerste plaats de landelijke opkoopregeling en beëindigingsregeling worden ingezet.
Voor zover die regelingen niet al voorzien in de sloop van bedrijfsgebouwen, kan de kwaliteitsbenadering in het kader van functiewijziging, zoals aangegeven in de verordening, aanvullend worden ingezet. Bij het gebiedsgewijs uitwerken van de stikstofaanpak kan de provincie daarop in samenspraak met de gemeenten

sturen. Vermindering van stikstofbelasting op natuurgebieden kan dus zeker een vorm van kwaliteitsverbetering zijn die afwijking van de sloopnormen mogelijk maakt. Dat vergt wel maatwerk en het is vooral aanvullend op andere maatregelen. Als specifieke strategie is het daarom niet in de Omgevingsvisie opgenomen.

- VVD: Goed dat de provincie maatwerk toestaat op het gebied van functiewijziging van vrijkomende agrarische bebouwing. Bij maatwerk kan echter het risico om de hoek komen dat de belanghebbenden niet goed weten waar zij aan toe zijn.
  Wat is de reden geweest om de regels niet extra ruim te maken i.p.v. het toestaan van maatwerk?

Wij hechten in het algemeen aan het doel achter de regel, dat bij beëindiging van agrarische bedrijven de overbodig geworden bedrijfsbebouwing zo veel mogelijk wordt gesloopt. Daarmee voorkomen we verrommeling van het landschap en verkeerd gebruik van opstallen. De sloopnormen in de Interim Omgevingsverordening zorgen ervoor dat overal in de provincie soortgelijke gevallen op soortgelijke wijze behandeld worden. Omdat de genoemde doelen soms ook op andere wijze kunnen worden bereikt, of omdat er vaak kansen zijn voor het bereiken van andere doelen, is maatwerk mogelijk in ruil voor kwaliteit. Dat biedt flexibiliteit voor gemeenten en erfeigenaren, maar vergt inderdaad een nadere afweging die complex kan zijn. Daarom stimuleren wij (samenwerkende) gemeenten ook om eigen beleid te maken om gewenste kwaliteiten op hun grondgebied gemakkelijker weegbaar te maken. Dan kunnen nog steeds soortgelijke gevallen op soortgelijke wijze worden gewogen en weten erfeigenaren beter waar ze aan toe zijn.
Toch hebben wij ook wel degelijk de generieke normen versoepeld (zie ook antwoord op bovenstaande vraag). De provincie Utrecht heeft relatief veel kleinere agrarische bedrijven. Bij deze bedrijven is soms bij functiewijziging een onevenredig moeizame zoektocht naar aanvullende kwaliteiten nodig, om één ruimte-voor-ruimtewoning te kunnen bouwen. Daarom is de sloopnorm verlaagd van 1000 naar 750 m2.

- SGP: Op pag. 149 van de NvB staat ‘nadrukt’ waar ‘benadrukt’ had moeten staan.

Hier is per abuis een fout in de spelling gemaakt. Dit wordt hersteld.

- SGP: Naar aanleiding van de interessante suggestie die op pag. 159 van de NvB wordt gedaan m.b.t. de groene contour valt ons op dat u erg binnen beperkingen denkt in het antwoord (punt 3: ‘Hier kunnen in principe alle ontwikkelde natuurwaarden door bijvoorbeeld verkoop weer te niet worden gedaan.’). Bent u bereid de lijn van de indiener verder te doordenken en mee te denken in plaats van dit soort beperkingen op te werpen die best uit de weg te ruimen zijn?

Mede naar aanleiding van de uitgevoerde pilots groene contour worden verschillende scenario's voorgesteld. Hierbij is het aspect "borging" een essentieel onderdeel. Enerzijds om natuurontwikkeling duurzaam mogelijk te maken en anderzijds om desinvesteringen, bijvoorbeeld bij eigendomsoverdracht te voorkomen. De scenario's zijn besproken met alle partijen van de Kopgroep van het Akkoord van Utrecht, waaronder ook LTO en hebben de instemming van Kopgroep. Bij de verdere implementatie blijven wij uiteraard in gesprek met alle betrokken partijen.

- SGP: Op pag. 167 van de NvB geeft u aan dat landbouwinclusieve natuur al in het bestaande natuurbeheer zit. Onze vraag is: hoe?

Bij het natuurbeheer gaat het vaak om maatregelen die de oorsprong hebben in de vroegere extensieve vormen van landbouw. Voorbeelden zijn het beheer van open natuurtypen (grasland en heide) door begrazing en het hooilandbeheer op bloemrijke graslanden.

- SGP: Op pag. 180 wordt gevraagd ruimtelijke mogelijkheden te bieden voor een sterkere stad-platteland verbinding in de omgevingsverordening. U reageert met een opmerking over de omgevingsvisie. Dat is o.i. niet sterk. Kunt u ook nog reageren op de concrete vraag over de omgevingsverordening?

De vraag gaat inderdaad over 'ruimtelijke mogelijkheden' die moeten worden geboden door de verordening. Echter, uit de voorbeelden in de zienswijzen wordt niet duidelijk of, en zo ja welke, mogelijkheden dan zouden ontbreken. Wij denken dat er binnen de mogelijkheden die de omgevingsverordening biedt, voldoende kansen zijn om de verbinding stad-platteland te versterken. Te denken valt aan nevenfuncties op agrarische bedrijven en passende vervolgfuncties op vrijkomende agrarische bedrijfspercelen.
In het antwoord zou wel het beter zijn geweest niet alleen de Omgevingsvisie maar ook de Omgevingsverordening te noemen. En aan de voorbeelden toe te voegen: 'educatieve en recreatieve nevenfuncties op agrarische bedrijven gericht op de inwoners van stad en dorp'.

- SGP: Op pag. 187 van de NvB geeft u aan dat de vraag over vormen van experimenteren met VAB-ruimte onvoldoende helder is. Bent u bereid met de indiener in gesprek te gaan om deze vraag helder te krijgen en de wens zo mogelijk in de nieuwe Omgevingsverordening te borgen?

De gevraagde bereidheid tot een gesprek is er zeker. Sterker nog: die gesprekken zijn al gaande, ook met de andere gemeenten in Regio's Amersfoort en Food Valley. Onze inschatting is dat met de ruimte in de regelgeving voor VAB's er zeker ruimte is om te experimenteren, op zodanige wijze dat provinciale en/of gemeentelijke ruimtelijke doelen dichterbij kunnen worden gebracht. Mede naar aanleiding van deze zienswijze is de toelichting op de betreffende regels in de verordening ook nog uitgebreid. Mocht er toch meer nodig zijn dan binnen die kaders mogelijk is, dan kan alsnog naar de generieke regeling voor experimenteren zoals opgenomen in de verordening worden gekeken.

- CDA, pagina 180: Bij verbinding stad en platteland wordt aangegeven dat de kernrandzone hiervoor een nuttig instrument is. De kernrandzone is toch louter een ruimtelijke definitie?

De kernrandzone is een indicatieve zone in het landelijk gebied, waarin gestimuleerd wordt om de kwaliteiten van het gebied in samenhang met de bestaande en nieuwe functies te ontwikkelen. Om dit te realiseren kunnen rode ontwikkelingen hierin een plek krijgen (dus buiten het stedelijk gebied).
Voor de verbinding van stad en platteland biedt deze aanpak ruimte voor een breed scala aan (lokale) functies, in ieder geval op het gebied van recreatie en ontspanning, stadslandbouw en stedelijk gelieerde functies als sportvelden. Er ontstaat een uitnodigend en veilig bereikbaar en toegankelijk vanuit het nabijgelegen stedelijk gebied en de inrichting sluit aan bij de identiteit van kern en landschap.

- CDA, pagina 185: Bij antwoord 2 op deze pagina staat volgens ons een antwoord op een vraag die niet gesteld is. Kunt u de vraag nog een keer beantwoorden?

Het bondige antwoord op deze vraag is: 'Er is voor gekozen om geen ruimte te geven voor nieuwe bouwvlakken, tenzij dit voor het realiseren van internationale verplichtingen noodzakelijk/eenvoudiger is en bovendien geen gebruik gemaakt kan worden van een vrijkomend bestaand agrarisch bouwperceel. Er komen in principe voldoende agrarische bouwpercelen vrij.'
De indiener van de zienswijze vraagt om op beperkte schaal ruimte te bieden als ontwikkeling wordt geboden aan "natuur, landschap, recreatie, innovatie en ruimtelijke kwaliteit." In de toelichting wordt dieper ingegaan op het enige dat de omgevingsverordening biedt, namelijk in geval van internationale (natuur)verplichtingen, en op de flexibiliteit voor de uitzonderlijke situaties waarop ook de zienswijze lijkt te doelen.

- CU: 4.7.1 Robuuste natuur – Robuuste verbinding Veluwe – Heuvelrug: Enkele zienswijzen vestigen de aandacht op de robuuste verbinding Veluwe – Heuvelrug, het Valleilint, dat voor het edelhert van groot belang zijn (NvB p. 162). De PS van Gelderland hebben blijkbaar een recent een amendement over deze

ecologische verbinding aangenomen. Voeren de provincies Utrecht en Gelderland regelmatig overleg over het Valleilint? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat heeft dat overleg opgeleverd?

Voor dit onderwerp hebben wij meerdere malen (ambtelijk) overleg gehad met de provincie Gelderland en Rijkswaterstaat. Omdat de noordelijke route niet meer concreet is opgenomen in het beleid van zowel Gelderland en als Utrecht heeft Rijkswaterstaat de eventuele aanleg van een faunavoorziening geschrapt uit het Meerjaren Programma Ontsnippering. Zowel Gelderland als Utrecht zetten nu in op de zuidelijke route als robuuste verbinding tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug (met gidssoort edelhert). In de provincie Utrecht hoeven daarvoor geen extra maatregelen te worden genomen; in het Gelderse worden in een gebiedsgerichte aanpak, o.a. in combinatie met de dijkversterking, maatregelen uitgewerkt. Hierbij zijn wij ambtelijk aangesloten. Met de partners van het Valleilint hebben wij in de beginfase overleg gehad over NNN-maatregelen. Wij hebben daarna geen periodiek overleg meer met partners van het Valleilint gevoerd, enerzijds omdat het hier gaat om Gelderse initiatieven en anderzijds omdat de realisatie van deze voormalige robuuste verbindingszone geen onderdeel meer is van ons beleid. Op 19 december 2018 hebben Provinciale Staten van Gelderland in het kader van de Omgevingsvisie een amendement aangenomen met de algemene strekking dat natuurgebieden zowel binnen als buiten de provinciegrens (op een robuuste wijze) met elkaar verbonden moeten worden. Dit heeft echter niet geleid tot een beleidsconcretisering voor een (noordelijke tak) van de robuuste ecologische verbindingszone Veluwe-Utrechtse Heuvelrug.

- CU: 4.7.2 Duurzame landbouw – Bestrijding dierziekten / varkensvrije zones: Geven we in onze Omgevingsvisie genoeg aandacht aan het voorkomen van uitbraken van dierziekten? Is een juridische sluitende regelgeving met een zonering voor varkenshouderijen technisch mogelijk?

De Reconstructiewet werd ingevoerd naar aanleiding van de varkenspestcrisis eind jaren 90. De Reconstructiewet is in 2014 ingetrokken. De reconstructieplannen vormden de basis voor de aanwijzing van landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden. Die zonering is verlaten (in de PRV). De interim omgevingsverordening kent landbouwontwikkelingsgebieden en landbouwstabiliseringsgebieden. Voor bestaande niet-grondgebonden veehouderijbedrijven in het landbouwstabiliseringsgebied geldt een "stand still": Er zijn geen doorgroeimogelijkheden.
De EU bepaalt wat een land moet doen om een dierziekte te bestrijden. Op basis van die EU-richtlijnen zijn in Nederland beleidsdraaiboeken voor dierziekten gemaakt. Hierin staat per dierziekte wat er moet gebeuren en wie dat moet doen. Omdat wij als provincie hier geen bevoegdheden in hebben, wordt in de Omgevingsvisie geen aandacht gegeven aan het voorkomen van dierziekten. De gemeenten (omgevingsdiensten) zijn in onze provincie verantwoordelijk voor de vergunningverlening aan veehouderijen. ODRU bijvoorbeeld neemt m.b.t. het weren van zoönose een voorschrift op in de vergunning van veehouderijen.

- CU: 4.7.2 Duurzame landbouw: Wat biedt de provincie Utrecht aan toekomstperspectief aan (jonge) boeren? Vooral voor staldierbedrijven lijkt er in een groot deel van de provincie weinig toekomstperspectief. Verwijzingen naar het Landbouwontwikkelingsgebied beslaat maar enkele procenten van de provincie. Klopt onze indruk dat er geen enkele ruimte is voor nieuwvestiging in onze provincie?

Via POP3 bieden wij Jonge boeren financiële ondersteuning. Wat betreft nieuwvestiging klopt het dat we geen ruimte bieden. Er is voor gekozen om geen ruimte te geven voor nieuwe bouwvlakken, tenzij dit voor het realiseren van internationale verplichtingen noodzakelijk/eenvoudiger is en bovendien geen gebruik gemaakt kan worden van een vrijkomend bestaand agrarisch bouwperceel. Er komen in principe voldoende agrarische bouwpercelen vrij.

- CU: Tussenrapportage samenwerkingsagenda landbouw. Er staan drie dingen in die in de Omgevingsvisie zouden worden uitgewerkt, waaronder Menukaart Foodvalley, twee keer motie aangenomen en motie toekomstbestendige landbouw. Is dat gebeurd bij deze omgevingsvisie?
  SGP: Menukaart Foodvalley: motie constateert dat de huidige PRV een adequate toepassing in de weg staat dus dat daar iets aan moet gebeuren. Dit antwoord klopt daar dus niet mee.

De motie 87 Toekomstbestendige landbouw is verwerkt in de Omgevingsvisie., in par. 4.7.2. met de titel Toekomstbestendige natuur en landbouw.
Met de Landbouwvisie is motie 100 Gluren bij de buren, daterend van 2016, afgehandeld. Daarbij is vastgesteld dat de provincie in het Landbouwontwikkelingsgebied bij uitbreiding van een bestaand agrarisch bouwperceel voor een niet-grondgebonden veehouderij tot maximaal 2,5 hectare, hecht aan het voldoen aan vier voorwaarden m.b.t. landschappelijke inpassing, dierenwelzijn, milieubelasting én volksgezondheid. Aan al deze vier voorwaarden moet bij uitbreiding worden voldaan. Die én én constructie kent de Menukaart niet. Binnen de kaders van de verordening kunnen de gemeenten de Menukaart wel gebruiken voor bouwvlakken tot 1,5 hectare waarvoor deze vier voorwaarden niet gelden. Bij doorgroei daarboven naar 2,5 hectare kan de Menukaart aanvullend op de regels uit de verordening gebruikt worden. Motie 97 vervolgens vroeg aan GS om de positieve ervaringen van de Menukaart Foodvalley in ieder geval voor het oosten van de provincie mee te nemen bij de op te stellen Omgevingsvisie. Dit heeft tot nu toe niet geleid tot aanvullende motivatie om deze hiervoor beschreven werkwijze aan te passen.
Bij het opstellen van omgevingsvisie en -verordening is globaal gekeken wat de positieve ervaringen waren. Van Utrechtse gemeenten hebben we geen signalen ontvangen dat zij die positieve ervaringen waarnemen bij hun Gelderse collega's of dat zij die missen in het Utrechtse. Ook zouden na het vaststellen van de Menukaart in 2018 de jaren daarna in een regionale werkgroep casussen m.b.t. doorgroei van agrarische bedrijven besproken worden. Na 1 of 2 jaar (2020?) zou een evaluatie van de Menukaart plaatsvinden. Dat zou meer helderheid geven over de bedragen die nodig zijn om te voldoen aan de maatschappelijke tegenprestaties. Helaas hebben wij niets vernomen van een evaluatie of eventuele positieve ervaringen.
Conform de Omgevingswet is het betrekken van de omgeving via een gebiedsdialoog en het mogelijk maken van ontwikkelingen in combinatie met kwaliteitsverbetering (onderdelen van de Menukaart) geborgd. Echter, de vertaling van tegenprestaties in investeringen (ook een onderdeel van de Menukaart) biedt onvoldoende zekerheid dat uitbreiding van een bouwkavel voldoet aan alle vier voorwaarden van landschappelijke kwaliteit, dierenwelzijn, milieubelasting en volksgezondheid. Dit én én principe is juist niet te combineren met de werkwijze van de Menukaart, daar is óf óf van toepassing. Derhalve heeft de Menukaart Foodvalley geen aanleiding gegeven de Omgevingsverordening op dit punt aan te passen.

Onderwerp: Gebieden (H5)

- SGP: Op pag. 203 van de NvB geeft u aan waarom u ervoor hebt gekozen de aanvraag van het Ronald McDonald Huis om het stedelijk gebied te verruimen hebt afgewezen. U geeft hierbij aan dat u voldoende ontwikkelruimte ziet op het USP zelf. Kunt u hiervan een concretisering geven, hierbij rekening houdend met de doelstellingen van het Ronald McDonaldhuis.
  N.a.v. dit antwoord ook de vraag of u contact hebt gehad met het Rijk om samen te kijken naar mogelijkheden i.p.v. naar beperkingen om samen tot een oplossing te komen voor dit zwaarwegende maatschappelijke belang?

In de afgelopen jaren is nauw samengewerkt met de USP-partners (waaronder UMCU en UU) in de alliantie Utrecht Oost/Science Park. In deze samenwerking is steeds geconstateerd dat er voldoende ontwikkelruimte op het USP zelf is. Ook het Ambitiedocument USP (opgesteld door UU, i.s.m. UMCU) gaat uit van transformatie en verdichting op het USP zelf. Veel bestaande gebouwen op het USP zullen de komende jaren worden gesloopt en vervangen door nieuwe (vaak hogere) bebouwing. Daarnaast zijn er nog diverse open kavels op het USP. Er is (en komt) dus veel ontwikkelruimte beschikbaar.
Gemeente en provincie zijn vanaf het begin van de zoektocht betrokken, waarbij door het UMCU echter consistent werd ingezet op locatie E. Gemeente en provincie hebben in het kader van de Locatievergelijking van Sweco proactief een drietal mogelijke locaties voor het Ronald McDonaldhuis voorgedragen, die allen op het USP liggen. Deze locaties kunnen snel worden gerealiseerd en dus op korte termijn een oplossing bieden voor het Ronald McDonaldhuis.
Met name locatie M hebben we steeds zeer kansrijk geacht, vooral omdat deze binnen de 500 meter grens ligt van het Wilhelmina Kinderziekenhuis en het bestemmingsplan hier nu al 30 meter hoge bebouwing mogelijk maakt. De UU wil deze locatie echter voor science-functies inzetten en wil niet spreken over mogelijke functiecombinaties. Daarnaast is meermalen aangeboden om de looproutes te optimaliseren.

Ten aanzien van het tweede deel van de vraag: We hebben bij de zoektocht naar alternatieven geen contact meer gehad met het Rijk. Dit omdat we hebben aangestuurd op alternatieven die buiten het genomineerde Werelderfgoed zijn gelegen (en binnen de contour van het stedelijk gebied). In dit gebied is geen rol voor het Rijk weggelegd.

Onderwerp: Uitvoering (H6)

- D66: Op blz. 156 staat dat het advies om te komen tot een lobby richting Europa in het licht van het Omgevingsbeleid. Vraag: hebben we hier in het samenwerkingsverband P4 en/of IPO al op ingezet?

Lobby is een instrument wat we regelmatig gebruiken. Om die reden beschikken we als provincie ook over lobbyisten bij zowel het Rijk als Europa. Andere overheden werken op dezelfde manier. In provinciaal verband werken we hierin inderdaad ook samen via het IPO. Als zich een kwestie voordoet vanuit het Omgevingsbeleid die om lobby vraagt, dan zullen we de ons ter beschikking staande kanalen hier zeker voor gebruiken.

- GL: Hoe is participatie geregeld bij initiatieven onder de Omgevingswet?

Participatie is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. Voor de meeste instrumenten die de Omgevingswet biedt, geldt dat daarin moet staan hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn. Iemand die een initiatief heeft of een vergunning aanvraagt voor een activiteit die hij of zij wil doen, is initiatiefnemer. Hij of zij heeft zelf de verantwoordelijkheid om belanghebbenden te informeren en te betrekken. Initiatieven verschillen van elkaar in soorten activiteiten en belangen die daarbij spelen. Daarom is niet in de Omgevingswet vastgelegd hoe participatie moet plaatsvinden. De vergunningaanvrager wordt vrijgelaten om de participatie zelf vorm te geven. Op deze manier wordt voorkomen dat het participatietraject een kwestie van afvinken wordt of dat het aanvraagproces onnodig wordt vertraagd. Participatie zorgt ervoor dat de initiatiefnemer het bevoegd gezag beter in staat stelt om een belangafweging te maken. Bovendien kan participatie door derden de initiatiefnemer helpen om zijn initiatief te verbeteren. Ideeën uit de omgeving kunnen bijvoorbeeld in het initiatief worden meegenomen.

- GL: Een belangrijk aspect van de Omgevingswet is participatie. Welke mogelijkheden zijn er om participatie bij ontwikkelingen te stimuleren en ondersteunen?

In de Omgevingsvisie is in hoofdstuk 6.2 opgenomen hoe we als provincie aankijken tegen participatie. Om dit met kader en werkwijzen te ondersteunen, werkt de provincie aan een programmaplan op het gebied van burgerparticipatie en burgerinitiatieven. Voor verder informatie verwijzen over de mogelijkheden die er zijn om dit te ondersteunen verwijzen wij u naar dat traject.
Wat betreft het stimuleren het volgende, elke initiatiefnemer is zelf verantwoordelijk voor participatie bij zijn initiatief, zoals wij verantwoordelijk zijn voor participatie bij ons beleid en onze programma's en projecten. Het is belangrijk dat initiatiefnemers zich daarvan bewust zijn en worden. Dit is een taak die bij de gezamenlijke overheden ligt. Daar waar wij dit kunnen en op tijd bekend zijn met een initiatief zullen wij dit zeker stimuleren.
De *gezamenlijke overheden organiseren omgevingstafels om initiatieven te bespreken en participatie is hier een onderdeel van. Dat geldt ook voor de Omgevingsagenda's (voorheen Ruimtelijke Agenda's Gemeenten), die gemeenten en provincie opstellen. Bovendien wordt bij de regels in de verordening op diverse plekken gevraagd om participatie en motivering.*
Specifiek voor kleine kernen dragen we bij aan het vliegwiel van gemeenschapskracht. Dit is een nieuwe vorm van samenwerking tussen overheid en bewoners die zorgt voor versterken van gemeenschapskracht in kernen en het ontwikkelen van effectief beleid, houding/gedrag en instrumenten gericht op een meer gelijkwaardige en langere termijn betrokkenheid van de provincie bij lokale gemeenschapskracht. Er wordt hierin zowel gewerkt met experimenten, als met nieuwe vormen van samenwerken.

- CU: 6.3 Uitwerking – Omgevingskwaliteit: Hoe kunnen we de omgevingskwaliteiten / ruimtelijke kwaliteiten het beste borgen? Zowel de PARK als de PCL geven in hun adviezen ruim aandacht aan het instrument 'omgevingskwaliteit'. De PCL vindt een beeldkwaliteitsparagraaf onvoldoende en adviseert om een toets uit te werken voor de omgevingskwaliteit, met de gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde. Wat hebben GS met dit advies gedaan?

Het begrip omgevingskwaliteit is opgenomen in paragraaf 6.3 van de Omgevingsvisie. We geven hierin aan dat bij de uitvoering van ons omgevingsbeleid het vormgeven van omgevingskwaliteit een belangrijke voorwaarde is. Met het begrip omgevingskwaliteit beogen wij om diverse kwaliteiten met elkaar te verknopen en met elkaar in samenhang te beschouwen. Dit gaat onder andere om de drie door u genoemde waarden. Naast deze ruimtelijke waarden gaat het ook om bijvoorbeeld bodem- en waterkwaliteit, bereikbaarheid en gezondheid. We zetten hiermee de werkwijze onder PRS en PRV voort en vullen die aan, zodat deze werkwijze gebruikt kan worden voor de gehele fysieke leefomgeving. Wij zien omgevingskwaliteit daarbij als een dynamisch begrip. Het is situationeel en van belang bij het zo goed mogelijk afstemmen van een bestaande situatie en een nieuwe ontwikkeling. Het geeft daarmee zowel betrekking op het bestaande (het goede behouden) als op het nieuwe (kwaliteitsverbetering). Een toets lijkt hiervoor een te zwaar instrument, en de ervaring is ook dat een breed gesprek voeren meer effect sorteert. Hoe we dit structureler vorm gaan geven is nog onderwerp van ontwikkeling van de nieuwe manier van werken onder de Omgevingswet. We kunnen bijvoorbeeld in navolging van anderen bij de uitvoering gaan werken met een soort kwaliteitstafel in de advisering over de plannen. Op deze 'tafel' komen dan alle elementen van de omgevingskwaliteit aan de orde.

- CU: 6.5 Uitwerking programma's: Hoe integraal is onze werkwijze als we pas bij de vaststelling van deelprogramma's concrete keuzes maken voor locaties? We zijn van plan om eventueel nieuwe stiltegebieden, nieuwe aardkundige waarden en nieuwe zwemwaterlocaties aan te wijzen, maar dat gebeurt straks pas in deelprogramma's, die sectoraal zijn. Hoe garanderen we dan een integrale belangenafweging?

Allereerst een toelichting op hoe de kaarten tot stand zijn gekomen. De kaarten zoals nu opgenomen in Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening zijn met elkaar afgestemd, zodat er geen met elkaar concurrerende objecten op de kaart staan. Dit betekent dat er geen overlap is tussen objecten die elkaar niet kunnen overlappen, zoals stedelijk en landelijk gebied, en dat daar waar objecten elkaar overlappen bijbehorend beleid en regels combineerbaar zijn. Dit betekent, dat ook voor nieuwe ontwikkelingen of begrenzingen een dergelijke afweging nodig is. Daar komt bij dat er daarnaast ook sprake kan zijn van verschillende ontwikkelingen die in hetzelfde gebied een plek zoeken of waarvoor eenzelfde gebied geschikt is. Om zorg te dragen voor de integrale belangenafweging zijn verschillende uitgangspunten en instrumenten opgenomen in de omgevingsvisie. Het betreft met name de uitgangspunten voor Omgevingsbeleid, de gebiedsgerichte samenwerking en het samenhangend pakket van visie-verordening-programma's. Dit betekent dat programma's wel vanuit een thema opgepakt worden, maar per definitie ook samenhangend zijn met andere programma's. Ook het digitaal ontsluiten van nu de visie en verordening en straks ook de programma's ondersteunt de integrale belangenafweging. Daarmee is immers goed zichtbaar welke belangen in een gebied spelen.

- CU: Om deze Omgevingsvisie te laten slagen is het belangrijk dat de ambtelijke organisatie op de juiste wijze geëquipeerd is. We sluiten ons aan bij de vraag van de PARK; in welk programma wordt hier via training, aanstelling en controle op geanticipeerd? Met andere woorden, met welke gecontroleerde werkwijze voer je de ambitie van de Omgevingsvisie uit?

Het werken in de geest van de Omgevingswet en met de Omgevingsvisie zien wij als een traject waarin de gezamenlijke partijen leren om anders te werken. Hierin pakken wij nadrukkelijk ook een ontwikkelrol op, om met kennis en expertise bij te dragen aan kansrijke en kwalitatieve oplossingen voor de grote opgaven waar Utrecht voor staat. Voor de provinciale organisatie is hiervoor het programma 'leren werken met de Omgevingswet'. Dit biedt inspiratie, brengt succesvolle projecten in beeld en biedt handvatten en cursussen hiervoor. Dit programma is één van de 5 pijlers binnen programma voor implementatie van de Omgevingswet in de provincie Utrecht, loopt al sinds de start van dit implementatieprogramma en is zeker dit jaar, het jaar voor inwerkingtreding van de Omgevingswet, een zeer belangrijk onderdeel van het programma.

Vragen over de Interim Omgevingsverordening met bijbehorende delen van de concept nota van beantwoording

Algemeen

- SGP: Op pag. 233 van de NvB stelt u dat de Omgevingsverordening 'vermoedelijk' elk jaar aangepast zal worden. Waar hangt dat van af?

Delen van de Omgevingsverordening wordt aangepast als daar aanleiding voor is. De verwachting is dat dit één keer per jaar gebeurt, omdat dit voor de juridische doorwerking ervan nodig is. Het is een intensief proces, waarin de aanpassingen ter inzage gelegd worden. Mocht het noodzakelijk zijn om regels eerder aan te passen dan bij deze reguliere jaarlijkse aanpassing, is het mogelijk eerder tot aanpassing van een deel van de Omgevingsverordening over te gaan. Het ontbreken van de noodzaak tot aanpassing leidt tot een lager frequentie van aanpassing.

- SGP: Bovenaan pag. 234 van de NvB geeft u aan dat er een artikel wordt toegevoegd over aanpassing van bestemmingsplan (vergelijkbaar met art. 1.2. van de PRV). Welk artikel is dat geworden en waarin wijkt deze af van art. 1.2. van de PRV?

Het artikel is beleidsneutraal overgenomen uit de PRV en aangepast qua terminologie. Het artikel luidt als volgt:
Artikel 10.2i Overgangsrecht aanpassing bestemmingsplan

1. *Een bouw- of gebruiksmogelijkheid die wordt geboden bij of krachtens een bestemmingsplan dat in werking is getreden op het moment dat deze verordening in werking treedt, dan wel bij of krachtens een bestemmingsplan waarvan voorafgaand aan dat tijdstip een ontwerp ter inzage is gelegd, mag, ondanks strijdigheid met deze verordening, van kracht blijven en kan in opvolgende bestemmingsplannen opnieuw geboden worden, tenzij het betrekking heeft op:*
   a. *Wijzigingsbevoegdheden als bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, sub a van de Wet ruimtelijke ordening, voor zover deze onbenut zijn en geen ontwerp wijzigingsplan ter inzage is gelegd op het moment dat deze verordening in werking treedt;*
   b. *Uitwerkingsplichten als bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, sub b van de Wet ruimtelijke ordening, voor zover deze onbenut zijn en geen ontwerp uitwerkingsplan ter inzage is gelegd op het moment dat deze verordening in werking treedt.*
2. *In afwijking van lid 1 geldt voor agrarische bedrijven dat uiterlijk binnen twee jaar na 5 maart 2013, de inwerkingtredingsdatum van de Provinciale Ruimtelijke Verordening, Provincie Utrecht 2013, een bestemmingsplan moet zijn vastgesteld met in achtneming van artikel 8.1 Instructieregel agrarische bedrijven, leden 2 en 3, artikel 8.2 Instructieregel landbouwontwikkelingsgebied en artikel 8.2a Instructieregel landbouwstabiliseringsgebied. Voor agrarische bedrijven die zijn gelegen in gebieden die in de Provinciale Ruimtelijke Verordening provincie Utrecht 2013 waren aangemerkt als landbouwontwikkelingsgebied of als verwevingsgebied geldt, dat binnen twee jaar na de inwerkingtredingsdatum van deze regeling een bestemmingsplan moet zijn vastgesteld met inachtneming van artikel 8.1 Instructieregel agrarische bedrijven, leden 2 en 3, artikel 8.2 Instructieregel landbouwontwikkelingsgebied en artikel 8.2a Instructieregel landbouwstabiliseringsgebied.*
3. *In afwijking van lid 1 worden de in lid 1 genoemde bouw- en gebruiksmogelijkheden in een nieuw bestemmingsplan alleen opnieuw geboden met in achtneming van artikel 9.17 Instructieregel Kantoren Uiterlijk binnen 10 jaar na 10 januari 2019 moet een bestemmingsplan zijn vastgesteld met inachtneming van het artikel 9.17 Instructieregel Kantoren, indien er sprake is van onbenutte plancapaciteit voor zelfstandige kantoren.*
4. *In afwijking van lid 1 worden de in lid 1 genoemde bouw- en gebruiksmogelijkheden in een nieuw bestemmingsplan alleen opnieuw geboden met in achtneming van artikel 9.18 Instructieregel Detailhandel, lid 3. Uiterlijk binnen 10 jaar na 10 januari 2019 moet een bestemmingsplan zijn vastgesteld met inachtneming van het artikel 9.18 Instructieregel Detailhandel, lid 3, indien er sprake is van onbenutte plancapaciteit voor detailhandel.*

- D66: Op blz. 227 staat dat VTH taken op het gebied van milieu via instructieregels ‘overgaan’. Toch komt er pas in 2021 een visie op deze taken en op deze overdracht van taken, al dan niet middels instructieregels. Gemeenten hebben behoefte aan duidelijkheid. Kunnen we die visie binnenkort verwachten en zal dat een verzwaring van taken zijn voor de gemeenten?

In de Interim Omgevingsverordening zijn geen nieuwe instructieregels richting gemeenten opgenomen voor bodem, grondwater en geluid.
In de Omgevingsverordening die ingaat met de Omgevingswet nemen we mogelijk een aantal instructieregels op voor bodem- en grondwaterverontreinigingen en zeker voor geluid. Hierover zijn we nog in overleg met de gemeenten en waterschappen. Hierin hebben we ook aandacht voor de verzwaring van VTH-taken die dit meebrengt.
Voor de overdracht van de bodem- en watertaken is daarom een Plan van Aanpak opgesteld. Zicht op de toekomstige rollen en taken van de betrokken instanties is hier onderdeel van. Dit Plan van Aanpak wordt samen met een begeleidingsgroep uitgevoerd. In deze begeleidingsgroep hebben gemeenten, waterschappen, omgevingsdiensten en drinkwaterbedrijven zitting.
In het kader van de overdracht wordt met de betrokken organisaties bekeken wat de consequenties zijn van de overdracht voor beleid en regelgeving. Deze consequenties worden enerzijds bepaald door de landelijke regelgeving maar anderzijds ook door de wensen van de individuele organisaties.
De Omgevingswet gaat uit van meer lokale beleidsruimte, bijvoorbeeld bij gemeenten. De uitvoeringslasten voor de diverse organisaties zijn een direct gevolg van de ambities en het beleid van die organisatie. De provinciale omgevingsvisie is hierin voor ons het leidende kader. Bij veel organisaties zoals gemeenten zijn de ambities en het beleid echter nog in ontwikkeling. De Omgevingswet geeft hen tot 2029 de tijd om een omgevingsvisie en definitief omgevingsplan op te stellen. Daarin wordt het lokaal beleid en de daaruit voortvloeiende uitvoeringskosten inzichtelijk. Dat maakt het inzichtelijk krijgen van uitvoeringslasten op dit moment uitdagend.

- GL: Op welke wijze wordt gerapporteerd over het gebruik van de hardheidsclausule? In welke situaties zou deze hardheidsclausule ingezet kunnen worden? Is de hardheidsclausule gebaseerd op de Omgevingswet of kent deze een andere oorsprong?

GS hebben een actieve informatieplicht aan PS. Mocht de hardheidsclausule toegepast worden, dan zullen GS PS daarover informeren bij de evaluatie/monitoring ten behoeve van de jaarlijkse aanpassing van de Omgevingsverordening.
GS kunnen van een algemene regel afwijken als die voor een belanghebbende gevolgen zou hebben die niet in verhouding staan tot het doel dat met de algemene regel wordt nagestreefd. GS doen dit na een integrale afweging van de provinciale belangen.
Er is geen expliciete grondslag voor de hardheidsclausule. De bevoegdheid om een hardheidsclausule op te nemen wordt ontleend aan de algemene bevoegdheid om verordeningen vast te stellen. Voor de interim Omgevingsverordening is dat artikel 145 van de Provinciewet. Grondslag voor de hardheidsclausule in de Omgevingsverordening is artikel 2.6 van de Omgevingswet.

- GL: Kan inzicht gegeven worden van de financiële consequenties naar aanleiding van de invoering van de Omgevingswet voor provincie en gemeenten?

Over de kosten en baten van de Omgevingswet zijn interbestuurlijk afspraken gemaakt. Deze afspraken tussen minister, Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten zijn de basis voor de uitwerking en invoering. Ze zijn vastgelegd in het Bestuursakkoord (2015) en het Financieel akkoord (2016). In 2018 is aanvullend hierop het beheerakkoord voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet vastgesteld in de BALV (Buitengewone Algemene Ledenvergadering VNG).

Daarbij zijn ook afspraken gemaakt over de momenten waarop de afspraken rondom kosten en baten besproken en geëvalueerd gaan worden:
- *2015-2018 Bestuursakkoorden opgesteld*

- *2015-2020 Artikel 2-onderzoeken*
- *2020 jan Eerste uitkomsten onderzoeken*
- *2020 jan – sep Heronderzoeken en versterken uitkomsten. Q4 eindrapport "Integraal Beeld"*
- *2022 Inwerkingtreding van de wet*
- *2023 Eerste evaluatie van structurele effecten*
- *2027 Evaluatie van structurele situatie ná inwerkingtreding*

Meer informatie: kamerbrief.

- JA21: Omgevingsvisie en Interim Verordening hebben verschillende termijnen. De eerste loopt door. Als Omgevingswet niet in werking treedt 1.1.2022 of helemaal niet, vervalt dan deze interim versie? Of loopt hij automatisch door tot aan het moment dat de Omgevingswet van kracht is? Is de definitieve verordening altijd gelijk aan de interim verordening? Indien niet, kun je dan nog stellen dat de definitieve verordening een uitwerking van de Omgevingsvisie is?

De Interimverordening loopt door totdat de Omgevingswet van kracht is. Op dat moment wordt de Omgevingsverordening van kracht en wordt de Interim Omgevingsverordening ingetrokken.
De Omgevingsverordening is grotendeels gelijk aan de Interimverordening. Het grootste verschil is dat de Interimverordening is geschreven op basis van de huidige wetgeving en de Omgevingsverordening op basis van de Omgevingswet. Dit vraagt:

a. *andere formuleringen, termen en verwijzingen en een check op de laatste wijzigingen in de wetgeving;*
b. *invulling van de gereserveerde artikelen in de Interimverordening (dit betreft onderwerpen als: Grondwaterverontreiniging, Gesloten stortplaatsen, Externe veiligheid, Geluid provinciale wegen (o.a. invoeren geluidsproductieplatfonds) en transformatorstations*
c. *verwijdering van artikelen, die straks standaard al door de Omgevingswet geregeld zijn (nu veelal voorzien van een volgnummer met a of b);*

Voor enkele onderwerpen vindt er op dit moment nog een beleidsuitwerking plaats. De belangrijkste onderwerpen zijn: weidevogels, houtopstanden, biomassa en reclameborden. Mogelijk leidt dit tot wijzigingen in de regels van de Omgevingsverordening. Daarnaast zullen kleine aanpassingen aangebracht worden op basis van veranderd landelijk beleid, gesprekken met gemeenten, praktijkervaringen en voortschrijdend inzicht. De Omgevings-verordening wordt nog vóór de zomer ter inzage gelegd. In november 2021 zal de Omgevingsverordening vastgesteld kunnen worden, zodat deze per 1 januari 2022 in werking kan treden. Daarbij worden de wijzigingen t.o.v. de Interimverordening in beeld gebracht.
De Omgevingsvisie blijft ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet de basis voor de verordening en de programma's. De ambities van de provincie worden hierin voor langere tijd vastgelegd. De Omgevingsverordening is en blijft een uitwerking/ juridische borging van de Omgevingsvisie. De uitwerking van de visie in programma's, kan aanleiding geven tot aanpassing van regels. Als de ambities veranderen, kan dit in de vierjaarlijkse aanpassing van de Omgevingsvisie worden meegenomen (zie ook de beleidscyclus zoals opgenomen in hoofdstuk 6 van de Omgevingsvisie).

- JA21: T.a.v. het Delegatiebesluit: '(..) maakt het mogelijk dat GS de verordening kunnen aanpassen, en het is wenselijk om verordening te vereenvoudigen en wijzigen" Kernzin: Op grond van het delegatiebesluit kunnen GS kaarten wijzigen of nadere regels stellen met betrekking tot vergunningverlening waarvoor zij bevoegd zijn"
  1. Is regels stellen ook: 'regels vervallen verklaren'?
  2. Kunt u JA21 uitleggen waarom dit geen ruimtelijke carte blanche voor GS is?
  3. Is er voor GS ook een delegatiebesluit denkbaar dat in 'ja, mits' termen wordt uitgewerkt?
  4. Kan GS toelichten waarom de PCL zorgen heeft over de aansluiting van visie en verordening op de onderwerpen circulair en klimaatadaptatie?

Ad 1: GS kunnen geen regels laten vervallen. Wel kunnen GS op grond van artikel 3.8 van het delegatiebesluit bepalen dat het verbod, bedoeld in artikel 3.23, eerste lid, van de Interim Omgevingsverordening, niet geldt voor een door gedeputeerde staten aangewezen categorie van gevallen waarin de niet-toelaatbare voor het grondwater schadelijke stof vanwege specifieke gebruiksomstandigheden geen gevaar vormt voor de kwaliteit

van het grondwater met het oog op de openbare drinkwatervoorziening. Op grond van artikel 5.10 Wijziging provinciale vrijstelling schadesoorten kunnen GS de artikelen 6.43 tot en 6.47 van de Interim Omgevingsverordening wijzigen op de onderdelen: ganzensoorten, periode van kwetsbaar gewas, tijdvak van afschot, gewassoorten, uitzonderingen gewassoorten en afschot, groepsgrootte, aantal doden per verjaagactie, middelen, en wijze van gegevenslevering.
Ad 2: PS delegeren op onderdelen bevoegdheden aan GS. Het is geenszins een carte blanche. GS moeten zich houden aan de regels van PS.
Ad 3: Bijna alle artikelen van het delegatiebesluit zijn geformuleerd dat GS iets kunnen doen en waar nodig zijn in de regels daarbij voorwaarden geformuleerd. Dit komt overeen met de ja, mits benadering.
Ad 4: GS kiezen voor deze onderwerpen een stimulerende en faciliterende rol. Regels stellen vinden GS op dit moment niet het juiste instrument. Gemeenten delen dit uitgangspunt.
Beide thema's zijn ook relatief nieuwe onderwerpen voor onze organisatie. We zijn gestart om via een pragmatische aanpak de meest passende en effectieve werkwijze te vinden. Voor klimaatadaptatie werken wij o.a. via het in september 2020 vastgestelde programma klimaatadaptatie met onze partners aan de in de omgevingsvisie opgenomen ambities. Daar maken wij concreter wat hiervoor nodig is. Voor circulariteit is recent de Beleidsvisie Circulaire Samenleving 2050 en de bijbehorende Uitvoeringsagenda 2021-2023 vastgesteld. Circulariteit is een onderwerp waarvan we overtuigd zijn dat dit in al ons beleid een plek moet krijgen. Om die reden is dit programma ook vooral een verbinding van alle thema's waar de provincie in de fysieke leefomgeving aan werkt. We gaan de realisatie van de ambities uit de Omgevingsvisie monitoren. Dit geeft de mogelijkheid om waar nodig mee te bewegen in programma's of in de verordening via de jaarlijks aanpassing.

- JA21: Specifieke vragen n.a.v. het Delegatiebesluit. GS heeft bij herhaling gezegd als het gaat om een ruimtelijke aanpassing: 'daar besluit u altijd als Staten over'.
    1. Kan GS een voorbeeld noemen van een experimenteerruimte zoals bedoeld in artikel 2.2.?
    2. Wie heeft de artikelen 5.1 en 5.2 eigenlijk opgesteld?
    3. Waarom willen GS zo graag deze artikelen 5.1 en 5.2 deel laten uitmaken van het delegatiebesluit?
    4. Waarom wil GS zo graag zonder toestemming vooraf van PS de natuurgrenzen kunnen veranderen?
    5. Waarom zijn in artikel 5.2 uitbreidingen van woningbouw of bedrijventerreinen ten koste van de Groene Contour onder voorwaarden mogelijk?
    6. Kan GS aangeven waarom bij de energieopwekking in de natuur (= plaatsingen van windturbines, windenergielocaties en zonnevelden) er geen voorwaarden gelden?

Ad 1: Voorbeeld van een experiment is het Eiland van Schalkwijk. Dit is in 2013 tot stand gekomen. In de Intentieverklaring van de provincie Utrecht en de gemeente Houten hebben partijen afgesproken dat zij samenwerken om de kwaliteiten van het gebied duurzaam in stand te houden.
Ad 2: De artikelen zijn in overeenstemming met artikel 1.12, lid 2 van de Wet natuurbescherming, waarbij de bevoegdheid tot het aanwijzen van gebieden die tot het NNN behoren is belegd bij GS. Dit is tevens conform de artikelen zoals die zijn overgenomen uit artikel 2.4, vijfde lid en artikel 3.15, vijfde lid van de PRV.
Ad 3: Dit gaat om het toepassen van de Wet natuurbescherming en de vertaling van deze bevoegdheid in het aanpassen van de geometrische begrenzing in de interim omgevingsverordening. PS hebben hiertoe eerder al besloten bij de vaststelling van de PRV (artikel 2.4, vijfde lid en artikel 3.15, vijfde lid).
Ad 4: Zoals in de antwoorden hierboven gaat het om het toepassen van de wetgeving en dit is niet anders geregeld dan voorheen.
Ad 5: Deze voorwaarden zijn beleidsneutraal overgenomen uit de PRV. De invulling van de groene contour is afhankelijk van alternatieve financiering. Kleinschalige verstedelijking wordt gezien als verdienmodel waarmee gelden kunnen worden gegenereerd voor natuurontwikkeling.
Ad 6: In natuurgebieden (NNN) gelden ook voor energie de regels van het NNN. Ontwikkelingen zijn alleen mogelijk binnen deze voorwaarden (artikelen 6.3 t/m 6.6). Er is sprake van stapeling van regels. In de digitale verordening wordt bij een klik op de kaart meteen duidelijk welke regels gelden op een bepaalde locatie.

Watersysteem

- SGP: Aan de veiligheidsnormen uit hoofdstuk 2.1. moet voldaan worden met ingang van 1 januari 2030. Waarom is voor deze datum gekozen?

De waterschappen toetsen periodiek of de regionale waterkeringen aan de veiligheidsnormen (omgevingswaarden) voldoen. Er wordt een toetscyclus van 12 jaar aangehouden. In de uitvoeringsbesluiten regionale keringen is vastgelegd dat de waterschappen deze keringen voor 2024 opnieuw toetsen aan de in de provinciale verordening vastgelegde omgevingswaarden. De keringen die in deze toetsing zijn afgekeurd moeten in 2030 voldoen aan de omgevingswaarde. Deze datum van 2030 is in overleg met de betrokken waterschappen en (buur)provincies vastgelegd en beleidsneutraal overgenomen uit het huidige beleid.

- SGP: In art. 2.11 en ook in latere artikelen met dezelfde strekking wordt een hogere prioriteit gegeven aan wateronttrekking voor beregening van sportvelden dan aan beregening van grasland. Waarom?

De rangordes bij waterschaarste zijn beleidsneutraal overgenomen uit de huidige verordeningen (zie artikel 2.3 Waterverordening waterschap Amstel, Gooi en Vecht 2017 en artikel 2.6 Waterverordening waterschap Vallei en Veluwe). De reden dat sportvelden voorrang krijgen op grasland is dat de droogteschade die op sportvelden kan ontstaan hoger is dan voor gewoon grasland, mede vanwege het feit dat sportvelden in de zomer worden vernieuwd en dan intensief moeten worden beregend. Als beregening niet mogelijk is, gaat de investering in de nieuwe grasmat verloren.

- SGP: In de toelichting op art. 2.19 en in die op art. 2.27 onderdeel g is een zin opgenomen waarin het woord 'te' overbodig is.

Dank voor het melden, we passen het aan.

- GL: In de Omgevingsverordening wordt in artikel 2.18 het volgende gesteld: Artikel 2.18 'Het waterschap draagt zorg dat een peilbesluit actueel is en in ieder geval is toegesneden op veranderingen in zowel de omstandigheden ter plaatse als de aanwezige functies en belangen'
  Is het uitgangpunt hierbij nu 'functie volgt peil' of 'peil volgt functie'?

Het uitgangspunt hierbij is dat het waterschap de belangen zo goed mogelijk afweegt. Vaak zal dit betekenen dat de aanwezige functie prima en zonder belemmeringen kan worden bediend. Soms zal dat niet zo zijn. Het artikel is bedoeld om de afweging te maken. In het nog vast te stellen Bodem en Waterprogramma zetten we in op meer flexibiliteit voor de waterschappen, zodat in sommige gevallen het ook mogelijk wordt om een peil in te stellen dat de functie niet optimaal bedient. Op dit moment wordt voorts met de waterschappen gewerkt aan de Regionale Veenweidestrategie (verplichting uit het Klimaatakkoord). Hierin zal ook aandacht worden besteed aan de peilbesluiten.

Ondergrond en bodem

- SGP: Er is geen inhoudelijk antwoord gekomen op de vraag van Regio Amersfoort (blz. 239) waarom er regels zijn opgenomen voor rommelterreinen. Kan dat nog toegevoegd worden aan de NvB of in ieder geval als beantwoording van deze technische vraag? Kwamen deze regels ook voor in de oude verordening?

De artikelen zijn beleidsneutraal overgenomen uit de Verordening Natuur en Landschap en beogen verrommeling van het landschap tegen te houden. Dit past bij de ambities in de Omgevingsvisie. Hier en daar is de tekst aangepast aan de structuur van de verordening.

Bereikbaarheid en mobiliteit

- SGP: Voor ons is de juridische houdbaarheid van art. 4.1. ('een bestemmingsplan waarin nieuwe ontwikkelingen zijn voorzien waarborgt dat knelpunten in de bereikbaarheid niet toenemen en bij voorkeur afnemen.') nog onvoldoende helder.
  Allereerst geldt dat de heel kleine ontwikkelingen (bijv. het toevoegen van één of enkele woningen). Knelpunten in de bereikbaarheid mogen helemaal niet toenemen, maar volgens de toelichting in de vragensessie kan in dit soort gevallen een zin in het bestemmingsplan volstaan als mobiliteitsscan. Maar dat volgt beslist niet uit de tekst van het artikel. Vindt u dat niet problematisch voor de juridische houdbaarheid? Had dit probleem niet weggenomen kunnen worden door op te nemen dat de knelpunten 'niet significant' (of woorden van gelijke strekking) mogen toenemen? Had dit probleem niet weggenomen kunnen worden door een definitie op te nemen van 'toename'?

De werkwijze is, behoudens enige actualisering, niet gewijzigd ten opzichte van de PRV. Onze ervaring is dat deze regel met de huidige formulering over het algemeen prima toepasbaar is. Iedere grens is arbitrair en doordat de huidige drukte zeer divers verdeeld is, kan een definitie van toename juist ook ontwikkelingen in de weg zitten. Overigens gaat het bij de mobiliteitsscan om meer dan 'een zin in het bestemmingsplan': er moet inzicht worden gegeven dat de ontwikkeling tot gevolg heeft en of er al of niet het vermoeden bestaat dat zich een knelpunt in de bereikbaarheid gaat voordoen, mede in relatie tot andere ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving.

- SGP: Om meer gevoel te krijgen bij de gevolgen van dit artikel bij grotere ontwikkelingen het verzoek om de casus van de gemeente Houten (pag. 242 NvB) uit te werken: hoe kan de gemeente Houten met de mobiliteitstoets aantonen dat het bouwen van 5000 woningen de knelpunten in de bereikbaarheid niet doet toenemen?

De voorgenomen woningbouw van 5000 woningen in de gemeente Houten betreft vooralsnog een gemeentelijke visie. In deze visie moet aandacht worden besteed aan de bereikbaarheidsaspecten: toename aantal mobiliteitsbewegingen, evt. knelpunten en oplossingen. De mobiliteitstoets zoals opgenomen in de Interim Omgevingsverordening ziet op het moment dat er concrete gemeentelijke bestemmingsplannen voorliggen (straks: omgevingsplannen). Daar moet de mobiliteitstoets voor doorlopen worden en dienen evt. knelpunten en de oplossingen daarvoor te zijn geborgd.

- SGP: In art. 4.10 lid 1.d. wordt 'het intensiveren van het gebruik van een bedrijfsmatige uitweg ten gevolge van een verandering van de bedrijfsvoering' verboden. Wat betekent dit in de praktijk en (hoe) kan dit worden gehandhaafd?

Uitwegen (uitritten) op provinciale wegen zijn vanwege de uitwisseling van verkeer potentiële conflictpunten en al snel verkeersonveilig door de grote snelheidsverschillen. Het veranderen en intensiveren van het gebruik van uitwegen kan een verslechtering betekenen van de verkeersveiligheid en de doorstroming. Ook moet vaak de inrichting van de uitweg worden aangepast aan het intensiever gebruik. Denk bijvoorbeeld aan de vestiging van een transportbedrijf met een veel intensiever bedrijfsmatig gebruik door vrachtwagens van de uitweg. Dan moet de uitweg ruimer worden gemaakt, om zo veilig mogelijk gebruik te kunnen maken van de uitweg.
De weginspecteurs schouwen zeer regelmatig de provinciale wegen. Op het moment dat zij constateren dat er sprake is van een intensiever gebruik van de uitrit door bijvoorbeeld de vestiging van een ander bedrijf nemen zij contact op met de gemeente. De gemeente is momenteel nog bevoegd gezag voor de vergunningverlening en handhaving van uitwegen langs de provinciale weg. Onder de Omgevingswet wordt de provincie weer bevoegd gezag voor de uitwegen langs de provinciale wegen.

Energie

- SGP: Art. 5.2. laat zien dat voor nieuwe functies voor energie alleen wordt gedacht aan wind, zon en biomassa. Welke regels gelden voor het werken met waterstof?

De functies wind, zon en bio-energie zijn al verder doorontwikkeld dan de mogelijkheden voor waterstof. Daarnaast dienen de RES-boden zich primair op wind en zon te richten. Om die redenen is met name voorgesorteerd op de ruimtelijke implicaties van wind, zon en bio-energie. De Verordening (artikel 1.7, experimenteerruimte) biedt ruimte voor nieuwe, innovatieve, vormen van opslag en transport zoals waterstof.

- SGP: Zou het opnemen van regels voor waterstof kunnen helpen in de ontwikkeling hiervan?

Ja, op landelijk niveau. Het rapport 'Waterstof: de ontbrekende schakel', zoals toegestuurd aan de Statencommissie Milieu en Mobiliteit, noemt het opstellen van (landelijke) regels voor waterstof als essentiële randvoorwaarde waaraan voldaan moet zijn voordat een waterstofmarkt tot ontwikkeling kan komen (hoofdstuk 5, pagina 38 en 39).

- SGP: Dank voor het opnemen van een opruimplicht voor zowel windturbines (art. 5.4. lid 1b) als zonnevelden (art. 5.5. lid 1c). Wij vragen ons wel af of in de toelichting ook kan worden opgenomen dat onder de opruimplicht ook geldt dat het beton van de fundering bij windmolens en de eventuele bodemvervuiling van zonnevelden ook onder de opruimplicht valt. Is dat juridisch mogelijk?

Of de betonnen fundering van windturbines wel of niet opgeruimd moet worden, wordt geregeld in de vergunning. Dit kan afhankelijk zijn van het toekomstig gebruik en de bodemgesteldheid. In de vergunning wordt ook de diepte van betonnen voet en palen geregeld. In verband met bodemgesteldheid kan het wenselijk zijn om heipalen vanaf een bepaalde diepte te laten zitten om te voorkomen dat weghalen leidt tot gaten ("lekkage grondwater") in de kleilaag. Denkbaar is dat daartoe in de vergunning wordt opgenomen dat gesaneerd moet worden tot een bepaalde diepte. (De provincie Flevoland heeft dat zelf opgenomen: saneren tot minimaal 1 meter onder maaiveld).Toekomstig gebruik van de gronden kan de noodzaak van saneren bepalen. Een nadere duiding in de toelichting op de regels is daardoor overbodig.
In de Nota van beantwoording is naar aanleiding van een inspraakreactie ingegaan op het aspect bodemkwaliteit bij zonnevelden. Basis is dat bodemverontreiniging tijdens en na aanleg van een zonneveld voorkomen moet worden. De aanpak van eventuele bodemverontreiniging als gevolg van een zonneveld valt onder de werking van de Wet bodembescherming. Een nadere duiding in de toelichting op de regels is daardoor overbodig.

- SGP: In de toelichting op art. 5.4. geeft u aan dat de verordening geen bepalingen bevat voor windenergie binnen het stedelijk gebied. Waarom is dat? Ziet u binnen het stedelijk gebied geen verantwoordelijkheid voor de provincie op dit terrein? Waarom niet?

Windenergie is een vorm van verstedelijking. Om die reden is het niet nodig om apart iets voor het stedelijk gebied en energie te regelen. Artikel 9.15 Instructieregel Verstedelijking maakt verstedelijking (en dus ook energie-opwekking) in het stedelijk gebied mogelijk.
Wij vinden windturbines en zonnevelden in het stedelijk gebied toelaatbaar. Om die reden zijn geen specifieke bepalingen in de Verordening opgenomen waar deze vormen aan dienen te voldoen, anders dan aan wettelijke bepalingen. Gemeenten kunnen hierin een eigen afweging maken. Gezien de wettelijke eisen zijn de mogelijkheden voor windturbines in stedelijk gebied beperkt.

- SGP: Wat is de inhoudelijke (!) motivatie om windmolens *wel* uit te sluiten in ganzenrustgebieden en *niet* in weidevogelkerngebieden? (n.a.v. pag. 247 van de NvB). We vragen u bij de beantwoording van deze vraag ook het planMER te betrekken die op dit punt ingaat.
  Aansluitend hierop zien we in de NvB dat de regels voor weidevogelkerngebieden nog verder worden versoepeld. Op basis van een constatering dat de regel onbedoeld een verzwaring van het huidige regime met zich meebrengt (pag. 260). Wat zou hierop tegen zijn?

Het aanwijzen van ganzenrustgebieden is een onderdeel van een totaalpakket van de Utrechtse ganzen-afspraken. Dit sluit aan op onze internationale verplichting (Vogelrichtlijn) om maatregelen te treffen om winterganzen op te vangen (artikel 1.12 Wnb). De gebieden zijn aangewezen op locaties waar winterganzen massaal overwinteren. Een groot deel van het ganzenrustgebied overlapt met Natura 2000 gebied omdat we hier al een verplichting hebben vanuit de Natura 2000 gebiedsbescherming om het rustgebied voor winterganzen in stand te houden en windmolens hier mede daarom zijn uitgesloten. Karakteristiek aan ganzen is dat ze dagelijks in groepen vliegen van rust- naar foerageergebied. Juist het plaatsen van windturbines in hun vliegroutes naar de foerageergebieden zou dat patroon mogelijk kunnen verstoren, waardoor het aangewezen gebied haar functie verliest. Het neveneffect is dat de ganzen massaal naar andere niet als zodanig aangewezen foerageerplaatsen zullen uitwijken en dus elders nieuwe gronden moeten worden gevonden als ganzenrustgebied (foerageerfunctie). Het planMER geeft geen inhoudelijke onderbouwing van de keuze daarin.

Voor weidevogelkerngebieden bestond er in de PRV geen ruimtelijk bescherming. In de Interim verordening is voor energie (windturbines >3 MW) en zonnevelden wel een instructieregel voor gemeenten opgenomen. Door de instructieregel (bescherming via bestemmingsplan) is nu geregeld dat dat windturbines (>3 MW) en zonnevelden alleen onder voorwaarde dat de kwaliteit van het leefgebied van de weidevogels aantoonbaar per saldo minimaal wordt behouden, mogelijk worden gemaakt. De invulling van deze regel is maatwerk. Qua oppervlakte zijn de weidevogelbieden veel groter en kwalitatief niet overal gelijk. Ook voor weidevogels geldt de internationale verplichting (Vogelrichtlijn) om maatregelen te treffen die hun leefgebied veiligstelt. Er zijn grote verschillen in de kwaliteiten van de weidevogelkerngebieden. Met maatwerk zijn er mogelijk locaties te vinden waar met compenserende maatregelen de kwaliteit van het leefgebied van de weidevogels minimaal behouden blijft. In kwalitatief hoogwaardige gebieden zullen de eisen aan de compenserende maatregelen zo hoog zijn, dat het vinden van een locatie voor duurzame energiebronnen daar zeer lastig zal zijn. Voor de invulling hiervan zal nog een handreiking worden opgesteld. Naast bovengenoemde bescherming blijft altijd ook de Wnb van kracht.
In de regel uit de ontwerpverordening was nog sprake van verbetering van het leefgebied maar was deze verbetering onvoldoende gekoppeld aan de ingreep. Door in de regel 'per saldo behoud van het leefgebied' op te nemen wordt recht gedaan aan het behoud van de weidevogels maar ook aan het belang vanuit energie.

- CDA: Waar is de kaart te vinden waarop staat welke gebieden zijn uitgesloten van zon/windenergie?

In de Interim Omgevingsverordening zijn de regels gekoppeld aan een kaart, waar de regels gelden. De gebieden die uitgesloten zijn, staan daarmee niet op de kaart. Door de kaartlagen van duurzame energie te combineren met kaartlagen van andere onderwerpen wordt duidelijk waar het opwekken van duurzame energie volgens de provincie uitgesloten is. Daarnaast kunnen er nog regels van het Rijk of gemeenten zijn waardoor bepaalde locaties worden uitgesloten. Later zullen ook deze regels op kaartlagen in het DSO zichtbaar zijn.

- CDA: Is het niet nuttig dat de provincie regels stelt met betrekking tot het verplicht stellen van zonnepanelen op daken van nieuwe bedrijfsgebouwen?

Door het ministerie van BZK is, naar aanleiding van de motie Dik-Faber c.s. (Kamerstuk 32813, nr. 204), een aanpassing van het Besluit bebouwing leefomgeving (Bbl) in voorbereiding die aan gemeenten mogelijkheden biedt om in het omgevingsplan maatwerkregels op te stellen voor nieuw te bouwen gebouwen die niet al onder de landelijke energieprestatie-eisen vallen (BENG) en in gevallen waarin dat proportioneel is maatwerkvoorschriften op te leggen bij bestaande gebouwen. De verwachting is dat de komende jaren nog veel meer nieuwe én bestaande daken van zonnepanelen, vegetatie en andere duurzame oplossingen voorzien zullen worden. Op basis van bestaande en nieuwe regelgeving, en omdat burgers, bedrijven en overheden vrijwillig veranderingen in de gebouwde omgeving aanbrengen.
Het opnemen van deze maatwerkmogelijkheid in het Bbl is bedoeld om gemeenten juridische mogelijkheden om aanvullende eisen aan het duurzaam gebruik van daken van gebouwen te stellen in gevallen waarin deze verandering niet van onderop wordt opgepakt. In IPO-verband wordt de voorgestelde aanpassing verwelkomd. Het door de provincie stellen van nadere regels is met deze aanpassing in het Bbl niet nuttig.

Bij de regionale programmering voor bedrijventerreinen worden overigens afspraken gemaakt over herstructurering, verduurzaming, circulariteit en efficiënt ruimtegebruik op bestaande bedrijventerreinen.

- CDA: Idem zonnevelden langs snelwegen?

Het verplicht stellen van het realiseren van zonnevelden langs snelwegen is in het kader van de Omgevingsvisie en de Interim Verordening niet nuttig.
In de toelichting bij artikel 5.5 (instructieregel zonnevelden) is aangegeven dat zonnevelden bij voorkeur op gronden met een andere functie dan landbouw of natuur, zoals waterzuiveringsinstallaties, vuilnisbelten, binnenwateren, langs spoor- en autowegen en kanalen worden aangelegd. Ook hierbij gaat de voorkeur uit naar het zoeken van slimme functiecombinaties met creatieve toepassingen, zodat de ruimtelijke kwaliteit verbetert. Het verplicht stellen van zonnevelden langs snelwegen kan mogelijk strijdig zijn met ruimtelijke kwaliteit en daarom behoren initiatieven voor zonnevelden (ook langs snelwegen) steeds in relatie tot de omgevingskwaliteiten te worden beoordeeld.

Natuur

- SGP: Art. 6.11. lid 4 heeft wel wat reacties opgeroepen. 25 jaar na plaatsing van zonnevelden moet nieuwe natuur worden gecompenseerd. Uit de toelichting begrijpen we dat er bij het voortijdig verwijderen van de zonnepanelen een jaar na verwijdering moet worden gecompenseerd. Waarom is dit niet in het artikel zelf opgenomen?

Zonnevelden zijn ook een vorm van verstedelijking. Voor zonnevelden in de Groene contour wordt uitgegaan van tijdelijke plaatsing (maximaal 25 jaar) waarna de locatie als natuur wordt ingericht. In theorie is het mogelijk dat tijdelijke zonnevelden al voortijdig (voor het einde van de levensduur) worden verwijderd. In de praktijk verwachten wij niet dat dat vaak voorkomt. Om de regels niet nodeloos ingewikkeld te maken, is gekozen om het in de toelichting op te nemen.

- SGP: Op pag. 256 van de NvB lezen wij dat een alerte agrariër heeft kunnen voorkomen dat de groene contour op zijn perceel wordt gelegd. In reactie op zijn zienswijze geeft de provincie aan dat de groene contour hier 'onnauwkeurig ingetekend is en om het bouwperceel moet liggen'. Wij vragen ons af of er nog meer plekken zijn waar de groene contour onnauwkeurig is ingetekend. Hoe borgt u hier een nauwkeurige intekening van de begrenzing? En: wat zijn, in het geval er nog meer onnauwkeurigheden in de contour zitten, de gevolgen voor bijvoorbeeld agrariërs die hier pas in de loop van het komende jaar achter komen?

Bij het intekenen van de kaarten wordt de begrenzing zo zorgvuldig mogelijk vastgelegd. De kaarten zijn grotendeels ingetekend op basis van de Top10NL van de topografische dienst. Deze klopt echter niet altijd exact en komt niet altijd precies overeen met bijvoorbeeld een bouwblok in het bestemmingsplan. In concrete gevallen gaan wij altijd uit van de bedoeling van onze regelgeving, in dit geval is het niet de bedoeling om natuur te ontwikkelen op het bouwblok. Bij het toepassen van de regels controleren we in alle gevallen de vigerende bestemmingsplannen. In dit geval is er sprake geweest van een kleine fout in de begrenzing; deze is nu hersteld. Hoewel de meeste kleine foutjes in de loop der jaren zijn aangepast, kunnen we onverhoopt tegen onvolkomenheden aanlopen. Dit kan in de volgende Omgevingsverordening (jaarlijkse aanpassing) worden hersteld.

- SGP: Op pag. 257 van de NvB lezen we dat art. 6.16 vervalt op basis van de Habitatrichtlijn en uitspraken van de ABRvS. Kunt u dit nader motiveren?

De zogenoemde "categorale vrijstelling" die in het ontwerp van de interim Omgevingsverordening was opgenomen, is ongewijzigd overgenomen uit de VNL 2017. Het artikel is ook gelijkluidend aan de artikelen uit de verordeningen van Gelderland en Limburg die in de uitspraak van de ABRvS van 29 mei 2019,

ECLI:NL:RVS:1604, aan de orde waren. In deze uitspraak van de Afdeling is over die artikelen uit de Limburgse en Gelderse verordening overwogen dat de categorale vrijstelling voor het beweiden van vee en het op of in de bodem brengen van meststoffen in strijd is met de eisen uit artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn. De artikelen waarin de vrijstelling is opgenomen worden gelet daarop door de Afdeling onverbindend geacht; dat betekent kort gezegd dat het artikel er wel staat, maar juridisch "niets doet". De activiteiten worden daarmee dus niet vrijgesteld en het normale kader, met vergunning, uit de Wnb blijft gelden. Bovendien moet worden gehandhaafd als er geen vergunning is waar die wel had moeten zijn aangevraagd en verleend.

Deze uitspraak maakt duidelijk dat ook gelijkluidende of gelijkende artikelen in andere provinciale verordeningen in strijd zijn met de hogere regelgeving uit de Habitatrichtlijn. Het vaststellen van een regeling waarvan op voorhand duidelijk is dat deze strijdig is met hogere regelgeving, is niet toegestaan en maakt de regeling onhoudbaar. Gelet daarop laten we artikel 6.16 dan ook vervallen.
Overigens blijkt dat andere provincies dit ook hebben onderkend en dat zij de zogenoemde categorale vrijstelling niet meer in hun (nieuwe) omgevingsverordeningen hebben opgenomen. Aanvullend is het laten vervallen van dit artikel afgestemd en ondersteund in IPO-verband.

- SGP: Op pag. 259 van de NvB wordt n.a.v. de reactie van de Jagersvereniging een wijziging gedaan aan de toelichting op de verordening. Waarom is een provinciale geschillencommissie, naast de landelijke commissie die al bestaat, nodig?

Onze bedoeling is dat alle jagerskwesties zoveel mogelijk via de door de KNJV opgestelde landelijke geschillenregeling en geschillencommissie worden afgewikkeld. De provinciale geschillencommissie is er alleen en specifiek voor bijzondere situaties waarbij jachthouders met een jachtakte die uitvoering willen geven aan het Faunabeheerplan van de Faunabeheereenheid Utrecht en daarbij hun lidmaatschap van een wildbeheereenheid dreigen te verliezen. Dat heeft verstrekkende gevolgen voor een jachtaktehouder en daarom deze geschillen-commissie.

- SGP: Op pag. 260 van de NvB lezen we dat de instructieregel bescherming waardevolle houtopstanden op gereserveerd wordt gezet. Betekent dit dat de waardevolle houtopstanden tot januari 2022 onbeschermd zijn?

Nee, de Wet natuurbescherming, onderdeel houtopstanden en de uitwerking daarvan in de interim-omgevingsverordening blijft onverkort van kracht evenals de Beleidsregels natuur en landschap provincie Utrecht. Op grond van deze regels blijven wij de waardevolle houtopstanden beschermen. Gemeenten moeten het bestemmingsplan controleren op uitvoerbaarheid vanuit de Wnb.

- GL: De Omgevingsverordening biedt ruimte voor woningbouw in de groene contour, ter realisatie van de groene contour. Kan aangegeven worden in welke verhouding deze mogelijkheid gezien moet worden? Hoeveel hectare groene contour zou bijvoorbeeld bebouwd kunnen worden en hoeveel hectare realisatie van groene contour moet dat dan tenminste tot gevolg hebben? En welke beperkingen zitten hieraan?

Verstedelijking binnen de groene contour is bedoeld als verdienmodel voor de invulling van natuur in de groene contour. Na realisatie van de natuur wordt ter plekke de aanduiding Groene Contour omgezet in NNN. De verhouding tussen de omvang van verstedelijking en natuur is altijd maatwerk waarin ook de te bereiken kwaliteit van de te bereiken natuur wordt betrokken. In de praktijk wordt ook het financiële plaatje betrokken: opbrengst woningen in relatie tot kosten die gemaakt moeten worden voor afwaardering en herinrichting van gronden. In de praktijk staan meerdere hectare natuur tegenover de bouw van enkele woningen. Het gaat dan ook om kleinschalige bebouwing en niet over grootschalige verstedelijking. Voorop staat dat de doelstelling van de groene contour de ontwikkeling van natuur (NNN) is. Vandaar dat het ook de voorkeur heeft om de verstedelijking buiten de groene contour te leggen.

- GL: Kan er een duidelijke toelichting gegeven worden op de veranderingen van de Provinciale Ruimtelijke Verordening naar de Omgevingsverordening ten aanzien van natuurcompensatie en aantasting van het Natuurnetwerk Nederland?

In de artikelen 6.1 t/m 6.6 worden instructieregels aan de gemeente gesteld voor het opstellen van bestemmingsplannen. Deze artikelen vervangen het Nee-tenzij dat nu in (artikel 2.4 van) de PRV is opgenomen. Artikel 2.4 van de PRV is gebaseerd op het Barro. In de PRV was, in het geval dat er sprake was van significante aantasting, alleen een uitzondering opgenomen voor Groot openbaar belang onder voorwaarden van geen reële alternatieven, mitigatie en compensatie. In de toelichting van de PRV is de saldobenadering opgenomen en daarnaast kennen we onder de PRV de instrumenten plussen en minnen en een uitzondering voor kleinschalige ontwikkelingen. Hierbij gaat het er om dat er wel een beperkte aantasting kan zijn maar dat deze niet significant is.

In de Interimverordening zijn de regels vooruitlopend op de Omgevingswet gebaseerd op het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) of te wel de instructieregels van het Rijk aan ons als provincie. Er zijn verschillen tussen de regels in het Barro en de Bkl. T.o.v. het Barro komt het er kortweg op neer dat alle aantasting tot aantasting wordt gerekend (de termen significant en per saldo vervallen) en dat elke aantasting van actuele en potentiële waarden moet worden gecompenseerd. Hierbij is aangeduid dat de compensatie "tijdig" moet plaatsvinden en geborgd moet zijn. Het aan de voorkant voorkomen van aantasting (of te wel niet iedere aantasting is significant) zoals wij nu kunnen doen via het instrument plussen en minnen en het op voorhand uitzonderen van kleinschalige ontwikkelingen is daarmee niet meer mogelijk.

Bij het omzetten van de regels is zo goed mogelijk gezocht naar een goede uitwerking. Hierbij zijn wij uitgekomen op een Nee, tenzij met drie uitzonderingen (met bijbehorende voorwaarden):

- *Groot openbaar belang*
- *Meerwaardebenadering (vergelijkbaar met de saldobenadering)*
- *Kleinschalige ontwikkelingen*

In alle gevallen is er sprake van nadere voorwaarden waaronder compensatie. Deze compensatie en de borging daarvan is nu expliciet opgenomen in de regels (artikelen 6.5 en 6.6). In deze artikelen is vastgelegd waar de compensatie plaats kan vinden en hoe in de bestemmingsplannen de compensatie moet zijn geborgd (o.a. door middel van voorwaardelijke verplichtingen gekoppeld aan compensatieplannen). Door het opnemen van regels met een uiterste termijn voor compensatie, de borging van de compensatie in de bestemmingsplannen (oa door voorwaardelijke verplichting) en het afsluiten van privaatrechtelijke overeenkomsten krijgt de provincie meer controle over de uitvoering van compensatie en daarmee op het behoud van het NNN.

- CDA: rivierkreeften, de invasieve exoten. Japanse duizendknoop wordt genoemd, maar op de rivierkreeft kunnen we geen beleid maken, omdat die niet valt onder de juiste regelgeving. Waarom kan dat hier niet?

De verantwoordelijkheid ten aanzien van voor het bestrijden van de door de EU op grond van de EU-verordening 1143/2014 aangewezen soorten is door het Rijk in 2018 aan de provincies overgedragen, een en ander in het kader van de Wet natuurbescherming. Bij deze overdracht van verantwoordelijkheid voor het bestrijden van door de EU aangewezen invasieve exoten is een uitzondering gemaakt voor uitheemse rivierkreeften, wolhandkrab, muskusrat en beverrat. De aanpak van uitheemse rivierkreeften is dus niet overgedragen aan de provincies maar ligt bij het Rijk. Daarom is er in de verordening niets opgenomen over rivierkreeften. Beleidsmatig kan er worden meegewerkt aan projecten ter bestrijding van deze kreeften, zodra de provincie een natuurbelang heeft zoals in Natura 2000 gebieden. Momenteel heeft het IPO contact met het Rijk om een landelijke taskforce op te zetten om vanuit het Rijk werk te maken van de bestrijding van uitheemse rivierkreeften, omdat het idee van het Rijk om beroepsvissers de bestrijding te laten uitvoeren niet succesvol is. Gezien de wettelijke taakverdeling, ook met het oog op kosten, gaat het IPO met de uitnodiging tot deelname terughoudend om.

Cultuurhistorie en landschap

- GL: In welke zin zijn gemeenten verplicht om landschappelijke inpassing en landschapskwaliteit te motiveren in bestemmings- dan wel omgevingsplannen?

Gemeenten moeten in hun bestemmingsplan regels opnemen ter bescherming van de voorkomende kernkwaliteiten en de bestemmingen moeten hiermee in overeenstemming zijn. Nieuwe activiteiten mogen de kernkwaliteiten niet onevenredig aantasten. De landschapskwaliteit wordt meegenomen in de toelichting van het bestemmingsplan. Bijvoorbeeld onder het kopje 'provinciaal beleid' kunnen de kernkwaliteiten van het landschap komen te staan. Veelal heeft de gemeente ook landschapsbeleid, die in de toelichting op het bestemmingsplan wordt beschreven.
Voor de ontwikkeling zelf is de landschappelijke inpassing onderdeel van de 'goede ruimtelijke ordening'. In een bestemmingsplan wordt hiervoor een inrichtingsplan opgenomen in de toelichting. Voor deze landschappelijke inpassing geven de ontwikkelingsprincipes in de Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen handvatten om deze in te vullen.

Landbouw

- SGP: Art. 8.1. lid 1. Is een artikel dat rechtstreeks uit de PRV afkomstig is. Hebt u in het licht van de stikstofproblematiek overwogen lid 1a aan te vullen met: ‘nieuwe agrarische percelen, tenzij het gaat om de verplaatsing van een grondgebonden landbouwbedrijf voor het voldoen aan internationale verplichtingen of de verplaatsing van een landbouwbedrijf in het kader van de gebiedsgerichte aanpak stikstof’? Zo nee, waarom niet?

De gebiedsgerichte aanpak is ten behoeve van stikstofreductie en natuurverbetering inzake het behalen van de doelstellingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijnen. Dit zijn internationale verplichtingen en vallen daarmee reeds onder de genoemde uitzondering.

- SGP: Op pag. 267 van de NvB lezen we van een aanpassing van de definitie van grondgebonden landbouw. Op basis van welke uitspraak van RvS gebeurt dit en wat zijn hiervan de gevolgen voor agrariërs?

Dit is n.a.v. afhandeling verzoek Raad van State m.b.t. beroep reactie aanwijzing bestemmingsplan Buitengebied-West De Ronde Venen. De opname van 2,5 GVE per ha als norm in de regel geeft meer duidelijkheid en is in de praktijk meer werkbaar.

- SGP: Op pag. 268 stelt u in reactie op Cumela dat er geen reden is om het begrip loonbedrijf op te nemen, omdat er geen regel over is opgenomen. De vraag van Cumela is nu juist over hier wel een regel over kan worden opgenomen. Kunt u op die vraag nog ingaan? Graag een algemene toelichting op de wenselijkheid van loonwerkbedrijven in het landelijk gebied.

Er is geen aanleiding om een regel voor loonwerkbedrijven op te nemen in de interim omgevingsverordening. Een loonwerkbedrijf is geen agrarisch bedrijf en hoort ook niet per definitie in het landelijk gebied thuis. De activiteiten hebben doorgaans zowel op landelijke als op stedelijke gebieden betrekking, maar in ieder geval niet op de plek waar ze gevestigd zijn. Daar is doorgaans alleen sprake van stalling, en voor zover er meer activiteiten plaatsvinden, zullen die zeker niet agrarisch zijn. Op welke plek ze hun gestalde materieel gebruiken, is feitelijk ruimtelijk niet relevant.
De interim omgevingsverordening biedt extra ruimte in de artikelen over functiewijziging. Die bepaling zit in artikel 9.9, eerste lid, onder IV: deze bedrijven vallen niet onder de 50% sloopnorm. Als loonwerkbedrijven gevestigd zijn op een plek in het landelijk gebied, dan vallen ze onder de bepalingen voor niet-agrarische bedrijven (zie artikel 9.7). Groei is met maximaal 20% van de bebouwingsmogelijkheden mogelijk.

Wonen, werken, recreëren

- D66: De 1500 meter afstand tot stiltegebieden zorgt in Eemnes voor grote problemen, daar het gehele evenementenbeleid aan de hand van deze regeling op de schop kan. Er wordt in de Nota van Beantwoording verwezen naar de provinciale Milieuverordening. Maar in die verordening wordt gesproken van een uitzonderingsmogelijkheid van 12 evenementen per jaar. Die mogelijkheid lijkt in deze Nota van Beantwoording achterwege te zijn gebleven, waardoor men in de bebouwde kom van Eemnes geen evenementen kan houden (Sinterklaas, Koningsdag, Bevrijdingsdag etc.). Kan dit aangepast worden zodat er wel evenementen in Eemnes kunnen worden gepland?

De bestaande regelgeving, zoals opgenomen in de Provinciale Milieuverordening is beleidsneutraal overgenomen. Het beleid van de stiltegebieden is dus niet gewijzigd. Wel is de terminologie aangepast en is het Aandachtsgebied stiltegebieden (indicatief begrensd) op kaart gezet. In de stille kern zijn geen nieuwe activiteiten mogelijk. Bestaande evenementen zijn op de kaart weergegeven en komen voor een vergunning in aanmerking. In de bufferzone is max. 12 keer per jaar een vergunning mogelijk.

- VVD: Art 9.2 concept-verordening: “Verstedelijkingsverbod landelijk gebied”: Een bestemmingsplan dat betrekking heeft op locaties binnen Landelijk gebied laat geen verstedelijking toe, tenzij in deze verordening anders is bepaald.”.
  Waarom heeft u dit als een ‘nee, tenzij’ bepaling opgesteld en niet als een ‘ja, mits’?

Om de kwaliteit en vitaliteit van het landelijk gebied te behouden, moet een ongebreidelde uitwaaiering van stedelijke functies voorkomen worden. Binnen deze context zijn nieuwe vormen van verstedelijking niet toelaatbaar. Een nee, tenzij-formulering past hierbij. Op dit verbod zijn uitzonderingen mogelijk. Deze uitzonderingen zijn opgenomen in de interim omgevingsverordening. Het betreft situaties waarbij nieuwe bebouwing voor stedelijke functies in plaats komt van bestaande bebouwing (agrarisch of anderszins), waarbij nieuwe stedelijke functies tot stand komen in samenhang met de verhoging van de ruimtelijke kwaliteit of waarbij nieuwe stedelijke bebouwing vereist is om te voorzien in de behoefte aan woningen en bedrijven.

- VVD: Art 9.6 gaat over bestemming van recreatiewoningen.
  Hoe verhoudt die strikte formulering zich tot de pilot die nu met recreatieparken wordt opgezet, wordt deze niet op voorhand gefrustreerd door een te strakke formulering in de verordening?
  Hoe verhoudt deze regel zich tot ontwikkelingen in Den Haag zoals de actie-agenda vakantie parken (zie brief staatssecretaris Van Veldhoven). Leggen we met deze regel in de verordening niet een regionale kop op landelijk beleid?

In navolging op het opgestarte traject inzake vakantieparken, wat momenteel o.l.v. een verkenner wordt doorlopen, is een aantal pilots beoogd. De huidige geformuleerde bepaling Art. 9.6 hoeft daar vooralsnog geen beletsel voor te zijn. De pilots zullen lerend en richtinggevend zijn voor het mogelijk ontwikkelen voor beleid, en bijbehorend instrumentarium, voor vakantieparken. Nu al een wijzigingsbepaling opnemen doet geen recht aan de aanpak die momenteel opgestart wordt en mogelijke pilots die doorlopen worden om van te leren. Aan de resultaten van de pilots zal op basis van de verordening uitvoering gegeven moeten worden. Dit kan wellicht op basis van Art. 1.7 Experimenteergebied of innovatie.
Vanuit de aanpak vakantieparken binnen onze provincie is nauwe betrokkenheid bij de landelijke actie-agenda vakantieparken. Waar mogelijk worden deze processen op elkaar afgestemd. Het is aan iedere provincie afzonderlijk om hierop aan te sluiten en (delen van) deze aanpak over te nemen. Aangezien de landelijke actie-agenda nog nader uitgewerkt moet worden, is dit niet het moment om nu al elementen te vertalen in het provinciaal ruimtelijk beleid.

Er wordt geen regionale kop op landelijk beleid geplaatst. De bestemming van een recreatiewoning is recreëren. Dat betekent dat een recreatiewoning alleen bedoeld is voor recreatie en dat permanente bewoning niet mag. Wanneer een woning de bestemming wonen heeft, kan de woning permanent worden bewoond.

- VVD: 9.20 en 9.21 lijken redelijke ruimte te bieden aan ontwikkelingen in Recreatiezones, met een balans tussen behoud en ontwikkeling. De vraag is wel hoe zwaar de eisen zijn die gesteld worden aan de motivering.
  Hoe uitgebreid moet deze zijn om stand te houden? Ook in juridische procedures?

Verstedelijking in het landelijk gebied is verboden, tenzij daarvoor in de interim omgevingsverordening een uitzondering wordt gemaakt. Deze uitzondering wordt gemaakt voor bovenlokale dagrecreatieterreinen en voor de recreatiezone. Voor bovenlokale dagrecreatieterreinen is continuïteit door ontwikkeling het uitgangspunt. Er is ruimte voor het toevoegen van voorzieningen gericht op het exploitabel houden en behouden van bovenlokale recreatieterreinen. Uit de onderbouwing moet blijken dat aan de genoemde voorwaarden is voldaan. Binnen de recreatiezone is verstedelijking aanvaardbaar als deze bijdraagt aan de recreatiedoelstellingen. Dit moet door een gemeente onderbouwd worden met bijv. een gedegen rapportage met businesscase of bedrijfsplan. Een beeldkwaliteitsparagraaf bevat in ieder geval een analyse van de bestaande kwaliteiten, een onderbouwing op welke wijze de beoogde ontwikkeling bijdraagt aan die kwaliteiten en op welke wijze dit in de regels van het bestemmingsplan is verankerd. In de motivering van het bestemmingsplan c.q. de besluiten ligt de kracht en is bepalend voor de haalbaarheid en houdbaarheid ervan in juridische procedures.

- SGP: Begrijpen wij het goed dat gemeenten op basis van art. 9.15 lid 2a en art. 9.16 lid 1a gehouden zijn elk huis en elke hectare bedrijventerrein *binnen* de rode contour regionaal af te stemmen en door de provincie te laten goedkeuren? Zo ja, waarom is daarvoor gekozen?

Aangegeven is dat een bestemmingsplan voor wonen en werken moet passen in het provinciale programma wonen en werken. Dit programma bevat de essentie van de regionale programma's en heeft een ander abstractieniveau: binnenstedelijke plannen per gemeente worden geaggregeerd opgenomen en alle uitbreidingslocaties specifiek. Hierdoor is er voor wat betreft de binnenstedelijke plannen ook flexibiliteit mogelijk. Inderdaad is er sprake van regionale afstemming, maar die zal voor relatief kleinschalige binnenstedelijke plannen van andere aard zijn dan de nieuwe uitbreidingslocaties. Wij achten het wel van belang dat het provinciale programma een zo compleet mogelijk overzicht biedt van de te realiseren plannen in totaliteit.

- SGP: In art. 9.17 lid 3 staat een taalfout. Er staat mist waar mits hoort te staan.

Dank u; dit zal aangepast worden.

- SGP: In art. 9.26 lid 1c wordt gesteld dat de effecten van een windmolen op het stiltegebied 'zo beperkt mogelijk' dienen te zijn. Waarom is dit niet nauwkeuriger gedefinieerd?

Uit de toelichting op dit artikel blijkt dat hier onder meer gedoeld wordt op de meest stille beschikbare technieken. Deze kunnen in de loop der jaren steeds stiller worden. Om die reden is het niet gewenst "zo beperkt mogelijk "nader te definiëren anders dan in relatie tot de omgeving (het stiltegebied) en de meest stille technieken.

- SGP: In art. 9.31. lid d worden drie uitzonderingsgronden genoemd om vuurwerk af te steken in een stiltegebied. Waarom?

De eerste twee uitzonderingen betreffen het gebruik van vuurwerk voor een serieus doel, zoals noodsignalen, verlichting en dergelijke. De derde uitzondering betreft het gebruik van vuurwerk gedurende de jaarwisseling op een afstand van minder dan 50 m van het eigen woonhuis. Dit is gebaseerd op de tradities rond de jaarwisseling.

- SGP: Op pag. 274 wordt als reactie op een verzoek van enkele belangenorganisaties gezegd dat windmolens alleen in stiltegebieden kunnen worden geplaatst als er geen alternatieven zijn. Hoe kan dat ooit geloofwaardig worden aangetoond?

Het beoordelen of er alternatieven zijn vindt plaats bij de regionale afstemming, waarbij de provincie betrokken is. Wanneer zowel de betrokken gemeente als de provincie tot de conclusie komt dat er geen alternatief voorhanden is, zou een windmolen in een stiltegebied geplaatst kunnen worden. In het uiterste geval, zou bij plaatsing van een windmolen de status van het stiltegebied voor het deel dat beïnvloed wordt door de geluidsemissie van de windmolen heroverwogen kunnen worden.

- SGP: Een algemene vraag n.a.v. verschillende verzoeken tot uitbreiding van de rode contour waarop wordt gereageerd vanaf pag. 276 van de NvB. Er wordt meermaals gereageerd met de opmerking: 'op basis van een vastgesteld bestemmingsplan wordt vervolgens de aanduiding stedelijk gebied aangepast'. Het klopt toch dat er geen bestemmingsplan kan worden vastgesteld met verstedelijking buiten het stedelijk gebied? Kunt u daarom toelichting wat u met deze zinsnede bedoelt?

Woningbouw of bedrijventerrein buiten de aanduiding stedelijk gebied kan in een bestemmingsplan opgenomen worden als het plan past in het door gedeputeerde staten vastgestelde programma wonen en werken. Als ook aan de andere voorwaarden voor uitbreiding met woningbouw of bedrijventerrein is voldaan, dan voldoet het aan voorwaarden van de interim omgevingsverordening en kan het bestemmingsplan doorgang vinden. Na vaststelling van het bestemmingsplan wordt bij een volgende actualisatie het stedelijk gebied aangepast.

- SGP: De gemeente UH vraagt om de aanduiding stedelijk gebied gelijk te trekken met een bouwvlak, waarvan u op pag. 278 van de NvB aangeeft dat er geen bouwvlak is. Wij vinden dit een bijzondere kwestie. Hebt u over deze kwestie nader contact gehad met de gemeente?

De beantwoording is inderdaad niet helemaal duidelijk. Het betreft hier volgens de vigerende bestemming (waar de gemeente ook naar verwijst) een agrarische bestemming, met bouwvlak. Omdat dit bedrijf zo dicht tegen bestaand stedelijk gebied aanligt, is de bestaande bebouwing van het bedrijf al in het stedelijk gebied opgenomen. Dat geeft de gemeente de vrijheid om de bestaande bebouwing bij een eventuele functiewijziging volledig voor een stedelijke functie te gebruiken. Daarmee hebben gemeente en eigenaar al meer mogelijkheden dan op een regulier agrarisch bouwperceel (behorend bij het landelijk gebied). Wij zien dan ook geen aanleiding om ook het onbebouwde deel van het agrarisch bouwvlak bij het stedelijk gebied te trekken. Daarmee zou nieuwe stedelijke bebouwing ongewenst ver het landelijk gebied in trekken. Wat betreft de vraag of er contact is geweest met de gemeente kan vermeld worden dat eind vorig jaar de zienswijze globaal met de gemeente is besproken en doorgenomen. Dit onderdeel is toen niet specifiek aan bod gekomen.

- SGP: Wij begrijpen de reactie niet die u aan deze zelfde gemeente op pag. 285 van de NvB geeft over de motivatie om geen aanduiding 'kantoren op knooppunt' op te nemen bij station Driebergen-Zeist. Graag een bredere uitleg.

Artikel 4.3 van de PRV luidt als volgt: Een ruimtelijk besluit bevat geen bestemmingen en regels die voorzien in nieuwvestiging van zelfstandige kantoren, tenzij het betrekking heeft op: (…) d. zelfstandige kantoren ter plaatse van "kantoren op knooppunt", waarbij voor de locatie Driebergen-Zeist een maximum bvo aan zelfstandige kantoren van 19.000 m2 geldt. (..)' De 19.000 m2 zijn inmiddels gerealiseerd. Omdat er dus geen regel meer is die daarop betrekking heeft , is de aanduiding 'kantoren op knooppunt' ter hoogte van Driebergen-Zeist niet meer opgenomen.

Uitvoering en procedures

- SGP: In art. 10.1. en 10.2. worden wel termijnen vastgelegd voor schade-indieners, maar niet voor de taxateurs en de uitkering van schade. Waarom is voor dat laatste niet gekozen?

Deze artikelen zijn beleidsneutraal overgenomen uit de Verordening natuur en landschap (VNL) en zijn onderdeel van de landelijke afspraken tussen de provincies omtrent de invoering van de Wet natuurbescherming in 2017. Er is een goede reden om de termijn voor het indienen van een schadeverzoek in de verordening vast te leggen omdat die direct samenhangt met het gegeven dat het wenselijk is dat onze werkorganisatie BIJ12, unit Faunazaken nog een onderzoek ter plaatse kan laten instellen naar de schade en de schadeveroorzakende diersoort(en). Verder kunnen zij zo mogelijk nog aanwijzingen geven waarmee verdere schade kan worden voorkomen of dat de kans op oorzaken die de groei van het gewas mogelijk nog kunnen beïnvloeden kleiner is. Er is niet voor gekozen om het afhandelingsproces van een aanvraag en de te maken tussenstappen, zoals het taxeren van de schade door een taxateur volgens de door BIJ12 vastgestelde taxatierichtlijnen en volgens artikel 3.3. van de Beleidsregels natuur en landschap, in termijnen vast te leggen omdat hogere regelgeving, de Algemene wet bestuursrecht daarin al voorziet. Bij een complete aanvraag, meestal na ontvangst van het taxatierapport, streeft BIJ12, unit Faunazaken ernaar om vanaf dat moment binnen tien weken een besluit te nemen en – indien van toepassing – de tegemoetkoming over te maken.

Technische vragen over het planMER

- SGP: We zien een aantal forse signaleren rondom binnenstedelijke verdichtingen. Dit brengt ons tot de vraag: hoe verhoudt zich binnenstedelijke verdichting tot de sociale agenda en hoe worden sociale vraagstukken integraal afgewogen tegenover ruimtelijke planning?

We streven naar een kwalitatief goede integrale (binnen)stedelijke kwaliteit, dat betreft fysieke en niet-fysieke zoals sociale aspecten. Het is primair aan gemeenten om hier een integrale afweging in te maken.

- SGP: Wat vindt u van de constatering van de MER-rapportage dat er geen vooruitgang is voor de natuur als gevolg van o.a. windmolens?

Het aanleggen van bijvoorbeeld windturbines kan op zich nooit leiden tot vooruitgang van de natuur. Met compenserende en mitigerende maatregelen kunnen de effecten op natuur worden beperkt of gecompenseerd. Voor natuur beschouwt het planMER overigens het effect van de Omgevingsvisie in totaal als neutraal. Hierbij zijn zowel positieve effecten van bijvoorbeeld natuurinclusieve landbouw als de negatieve effecten (o.a. ten gevolge van windturbines) meegewogen.

- SGP: Wat vindt u van de constatering van de MER-rapportage dat onvoldoende duidelijk is of de provincie Utrecht groot genoeg is voor alle ambities?

Het abstractieniveau van de Omgevingsvisie heeft als gevolg dat zonder concrete gebiedsuitwerking op dit moment niet gesteld kan worden dat alle ambities gehaald kunnen worden. Dit moet duidelijk worden in de verdere uitwerking in programma's of gebiedsprocessen, zoals U Ned. We zijn ons bewust dat alle doelen tezamen spanning kunnen opleveren. Om die reden zijn in de Omgevingsvisie uitgangspunten voor omgevingskwaliteit geformuleerd die bij het werken aan de doelen uit de visie altijd centraal zullen staan. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het uitgangspunt om zoveel mogelijk opgaven en kwaliteiten te combineren en te concentreren.

- GL: In hoeverre zijn programma's gericht op uitvoering van doelen en beleid MER-plichtig?

Een programma is verplicht een planMER op te stellen als het programma kader stellend is voor MER (beoordelings-) plichtige besluiten zoals vastgelegd in het Besluit Milieueffectrapportage (na inwerkingtreding van de Omgevingswet: het Omgevingsbesluit), of als een Passende beoordeling moet worden gemaakt op grond van de Wet natuurbescherming. Het planMER of Passende Beoordeling zijn vooral van toepassing voor onderstaande activiteiten, waarbij vaak een drempelwaarde geldt met eventuele MER beoordelingsplicht:

- *Vormen van duurzame energie, zoals biomassa en windenergie;*
- *Locaties voor wonen en werken;*
- *Nieuwe infrastructuur en aanpassen bestaande infrastructuur;*
- *Andere grote functiewijzigingen in ruimtegebruik (natuurontwikkeling, recreatiegebieden, et cetera).*

Voor het nieuwe provinciaal programma wonen en werken wordt bijvoorbeeld een planMER opgesteld.

- GL: Op pagina 4 van het Toetsingsadvies over het milieueffectrapport van de Commissie voor de Milieueffectrapportage staat: '...voor het beleidsthema 'duurzaam gezond en bereikbaar' zijn de beleidsdoelen weinig duidelijk geformuleerd. Zo worden de begrippen 'goed bereikbaar' en 'acceptabele reistijd' gebruikt, maar niet gespecificeerd'. Kan er een voorbeeld worden gegeven hoe de doelen ten aanzien van duurzaam gezond en bereikbaar en doorstroming concreet gemaakt kunnen worden?

Deze beleidsdoelen, die hier op het abstractieniveau van de visie zijn geformuleerd, zullen nader gepreciseerd worden in het Mobiliteitsprogramma dat onder de Omgevingsvisie valt. Dit kan door een maximale reistijd tot een aantal banen of voorzieningen te definiëren. Dit kan eventueel gediversifieerd worden naar dichtheid en/of naar

modaliteit. Dit om realistische en specifieke doelen te stellen. Wanneer aan de acceptabele reistijd wordt voldaan is de bereikbaarheid goed.

- JA21 is voorstander van het naast de MER-toetsen invoeren van Economische Effectrapportages bij grootschalige ruimtelijke besluiten.
  Is GS bereid om deze visie- door te laten rekenen op haar economische gevolgen*) voor inwoners en bedrijven? Ter aanvulling: niet bedoeld om besluitvorming te pauzeren.
  *) bestedingen, investeringen, vermogenswaarden.

Het abstractieniveau van de Omgevingsvisie leent zich niet om concrete inzichten te geven in bestedingen, investeringen en vermogenswaarden. Het bepalen van economische effecten hoort meer thuis bij gebiedsuitwerkingen of programma's. Bijvoorbeeld wordt bij de U Ned/ MIRT studies, passend bij het regionaal karakter van de studies, verkenningen uitgevoerd naar benodigde investeringen en opbrengsten. Bij dit soort studies wordt vaak een maatschappelijke kosten- en batenanalyse (MKBA) uitgevoerd, waarin maatschappelijke en economische effecten in kaart worden gebracht.

- D66, vanuit de informatiebijeenkomst: Misschien kunt u nog eens kijken naar tekst op blz. 296 over monitoring, laatste blokje (vitale steden), kolom reactie helemaal onderaan. Dit t.b.v. van mevrouw Schartman betreffende monitoring in plan MER provinciaal wonen.

Zoals mondeling in de informatiebijeenkomst is toegelicht vindt er momenteel al monitoring plaats, bijvoorbeeld via de woningmarktmonitor en de planmonitor wonen. Bij de regionale programmering wonen en werken is monitoring belangrijk, omdat mede op basis van de uitkomsten daarvan de periodieke evaluatie en bijstelling van de programma's plaatsvindt. Voor het provinciaal programma wonen en werken wordt een planMER opgesteld, met een voorstel voor monitoring, met name op de milieueffecten. Al deze monitoringsonderdelen moeten goed en slim op elkaar afgestemd worden.

- D'66: Blz. 293: indicatoren van de vier aspecten natuur worden genoemd. Zijn niet in de tekst terug te vinden, wat ze zijn en wat de uitwerking ervan is. Kan dat toegelicht worden?

Per thema, bijvoorbeeld natuur, zijn in het planMER indicatoren, en bijbehorende criteria, uitgewerkt. Aan de hand van deze indicatoren heeft de beoordeling van dat thema plaatsgevonden. De beoordeling heeft betrekking op de huidige situatie, de situatie bij ongewijzigd voortzetten van het beleid (autonome ontwikkeling) en het effect van het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie. De indicatoren sluiten zoveel mogelijk aan bij de doelen in de Omgevingsvisie. De indicatoren voor natuur hebben betrekking op Natura 2000 -gebieden, NNN, weidevogelgebieden/ ganzenrustgebieden en biodiversiteit. Een uitgebreide beschrijving van de indicatoren per thema, en de beoordeling, is te vinden in bijlage 1 van het planMER. Voor Natuur is dit beschreven vanaf pagina 244 in de PDF van het planMER.